

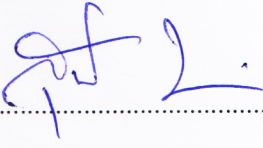
การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอด
พระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ชิต สุขหนู

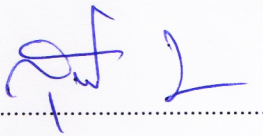
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

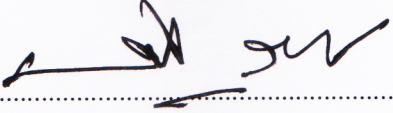
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ชิด สุขหนู ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

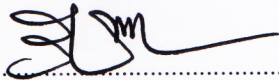
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

..... กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ รังงาม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อัมสวาสดี)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 25 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560

กิติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาและชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระตลอดมา

พร้อมกันนี้ขอขอบคุณ บิดา มารดา และทุกคนในครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจเสมอมา และต้องขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาฯ ทุกท่านสำหรับคำแนะนำและมิตรภาพที่ดี ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ชิต สุขหนู

58920835: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การศึกษา/ ปัญหาและแนวทาง/ การพัฒนา/ การบริหารงานวิชาการ/ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ชิต สุขหนู: การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราช
กุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (A STUDY OF PROBLEMS
AND SOLUTION GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE PATTAYA
REDEMPTORIST SCHOOL FOR THE BLIND UNDER THE ROYAL PATRONAGE OF HER
ROYAL HIGHNESS PRINCESS MAHACHAKRISIRINDHORN UNDER CHONBURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สุเมธ
งามกนก, กศ.ด. 113 หน้า ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้
กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นบุคลากรของ
ทางโรงเรียน ทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติการ จำนวน 18 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง (Structured or standardized interviews) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา
(Content analysis)

ผลการศึกษาพบปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านปัจจัยนำเข้าได้แก่ หลักสูตร โรงเรียนขาดแคลน
ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ขาดครูที่เข้าใจวิธีการสอนเด็กตาบอดซึ่งปัญหา
ดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่และสำคัญที่จะกระทบต่อคุณภาพของโรงเรียนในทุก ๆ มิติ
ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ยังไม่ครอบคลุมและไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของ
นักเรียน ด้านผลลัพธ์ พบว่า ตัวชี้วัดหลายตัวไม่สามารถใช้ได้กับโรงเรียนทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่
สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

แนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบัน สอดคล้องต่อสภาพสังคม
เพิ่มทักษะของครู แบ่งกลุ่มความพิการตามระดับของพัฒนาการ จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้
เพียงพอ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้หลากหลาย การวัดผลประเมินผลควรมีความสอดคล้อง
กับลักษณะความพิการ ส่งเสริมการนำเอาผลงานวิจัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอน รัฐบาลควรเข้า
มาช่วยสนับสนุนในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยี จัดให้มีการศึกษาดูงาน สร้างระบบสวัสดิการที่ดี
และเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ

58920835: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: A STUDY/ PROBLEMS AND SOLUTION/ GUIDELINES FOR ACADEMIC/ CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

CHID SOOKNU: A STUDY OF PROBLEMS AND SOLUTION GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE PATTAYA REDEMPTORIST SCHOOL FOR THE BLIND UNDER THE ROYAL PATRONAGE OF HER ROYAL HIGHNESS PRINCESS MAHACHAKRISIRINDHORN UNDER CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3. ADVISOR: SUMETH NGAMKANOK, Ed.D. 113 P. 2017.

This research aims to study problems and solution guidelines for the development of academic administration for Pattaya Redemptorist School for the Blind under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn in Chonburi Primary Education Service Area 3. A qualitative research was the approach in this study. Data collection technique in this study was an in-depth interviews. Informants in this study were 18 school personnel from both operations and management levels. Structured interview was employed in this study. To analysis the data, this study used the technique called ‘Content Analysis’.

This study revealed that the most serious problems were the lack of curriculum development and the insufficiency of school personnel. It is clearly understood that teaching visually impaired students is never easy and such obstacles cause a severe impact on the development of the schools’ quality and potential in all aspects. The learning process appears to be incomprehensive and is unable to meet the actual needs of the blind students. Furthermore, the study showed that various key indicators are not applicable to the school and; as a consequence, the existing results are inconsistent with the subjects of the said issues.

For solution guidelines, it is required to develop up-to-date learning curriculum corresponding to the actual social environment as well as maximize skills and abilities of school teachers. Classifying the blind students according to their physical and psychological development levels can be a practicable alternative. School personnel are expected to provide the blind students with adequate learning tools and desirable learning environment. The evaluation of the blind students’ performance should be conducted based on their disability characteristics. It is also suggested to adapt productive research results into each learning class. Meanwhile, the government is required to give the school a helping hand in allocating efficient learning tools and modern technology with the introduction of fun-filled study tours and beneficial social welfares, served as a knowledge sharing center for people with blindness and disability.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
คำถามของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
สภาพทั่วไปของการบริหารงานโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาใน พระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.....	10
แนวคิดการบริหารงานสถานศึกษา.....	12
แนวคิดการบริหารงานวิชาการ.....	17
งานวิจัยเชิงคุณภาพ.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
การเลือกพื้นที่ที่ศึกษา.....	51
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย.....	57
4 ผลการศึกษา.....	58
ปัญหาที่พบ.....	58
แนวทางการพัฒนา.....	68
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปผล.....	79
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	98
ภาคผนวก ก.....	99
ภาคผนวก ข.....	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ คนพิการถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องได้รับบริการทางการศึกษาให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อที่จะให้บุคคลพิการได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอาชีพดำรงชีวิตอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 ถึงปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนสอนคนตาบอดจำนวน 13 แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาลจำนวน 2 แห่งและโรงเรียนสอนคนตาบอดที่ดำเนินกิจการโดยเอกชนจำนวน 11 แห่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโรงเรียนสอนคนตาบอดในประเทศไทยมีจำนวนน้อยเนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนตาบอดเป็นการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้งบประมาณมากกว่าคนปกติถึง 5 เท่า (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555)

จากผลการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการทางการเห็นรอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ของโรงเรียนเอกชนสอนคนตาบอดโดยภาพรวมโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพในเกณฑ์ดีเป็นส่วนมากแต่เมื่อทำการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนคนตาบอดได้รับข้อเสนอแนะในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนเอกชนสอนคนตาบอดที่ควรนำมาศึกษาอย่างยิ่งคือการหาแนวทางการส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนคนตาบอดเพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีส่วนสำคัญ ๆ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ 2) ด้านการจัดบริการเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและสารสนเทศ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่นักเรียนตาบอดสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาพิเศษ อาทิ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนจัดการเรียนรวมทั่วไป เป็นต้น โดยพบว่าในปีการศึกษา 2557 มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 5,299 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) แม้ว่าจะมีหน่วยงานหลายแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนจัดการศึกษา

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ผ่านมามีประสบปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการยังประสบปัญหาด้านขาดแคลนสื่ออุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษางานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพทางด้านวิชาการเป็นสำคัญเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับซึ่งปัจจุบัน โรงเรียนของรัฐ และโรงเรียนเอกชนต่างมีการแข่งขันทางคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการดำรงความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นการตอบสนองลูกค้ำได้แก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ให้การศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัญหาด้านการบริหารวิชาการที่พบ คือนักเรียนตาบอดมีคุณภาพการเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนสอนคนตาบอดอื่น ๆ จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ในขอบข่ายงาน 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นุคคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายและเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นข้อมูลความรู้ในการดำเนินการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนการศึกษาค้นคว้าทั่วประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้กับคนตาบอดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

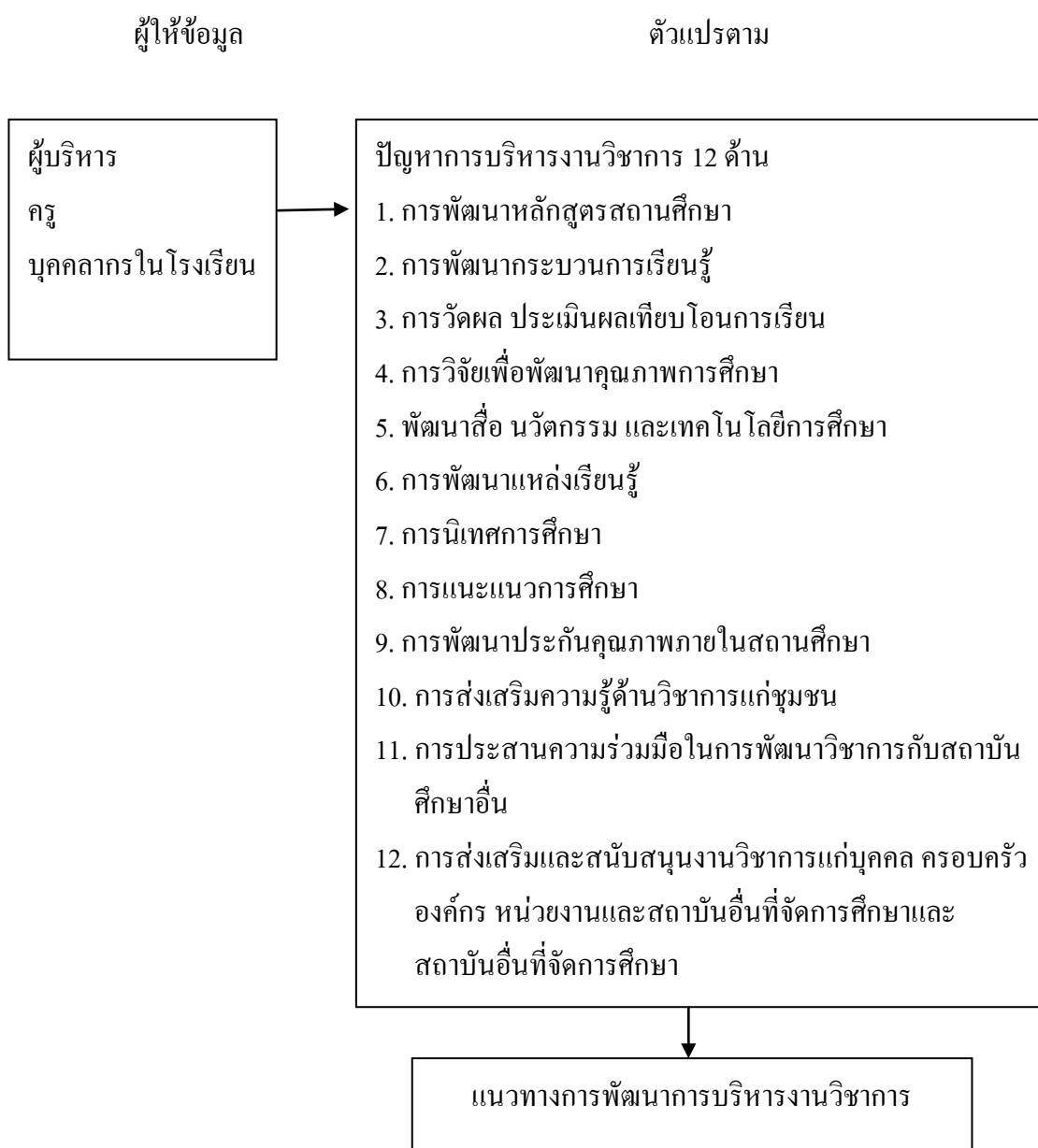
คำถามของการวิจัย

1. มีปัญหาอะไรในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยได้มาจากการสังเคราะห์งานของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้จำแนกงานทางวิชาการออกเป็น 12 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาจากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งจะเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

2. ทราบถึงแนวทางพัฒนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสถานศึกษารวมถึงหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาส่งเสริมปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินงานให้สอดคล้อง เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาสำหรับคนตาบอดและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการศึกษาสำหรับคนตาบอดต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและ แนวทางใน การพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยได้มาจากการสังเคราะห์งานของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ จำแนกงานทางวิชาการออกเป็น 12 ด้าน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบ โอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลงพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่งจำนวน 4 คน คือ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายอนุบาลจำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษาจำนวน 1 คน กลุ่มที่สองจำนวน 14 คน คือ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวม 18 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม คือ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลงพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในขอบข่ายงาน 12 ด้าน ซึ่งจำแนกโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นักศึกษาคณะครูองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการหมายถึงการดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหารในด้านวิชาการ โดยเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการได้ 12 ด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง

2.3 การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการ

2.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคลรอบคร้วองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

2.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

2.8 การแนะแนวการศึกษา หมายถึง จัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กำหนดเกณฑ์

การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดเป้าหมาย ความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองความสำเร็จ ของสถานศึกษา

2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง ส่งเสริมให้ประชาชนใน ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐเอกชนและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา

3. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนในการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. หัวหน้าฝ่ายอนุบาล หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนในการบริหารงานด้านเด็กอนุบาลของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

5. หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนในการบริหารงานด้านประถมศึกษาของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

6. หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนในการบริหารงานด้านมัธยมศึกษาของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาใน พระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

7. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระในทุก
ระดับชั้นของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 หมายถึง ส่วนราชการสังกัด
สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาครอบคลุมอำเภอ
ศรีราชา อำเภอสัตหีบ และอำเภอบางละมุง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวม แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของการบริหารงาน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
 2. แนวคิดการบริหารงานสถานศึกษา
 3. แนวคิดการบริหารงานวิชาการ
 4. งานวิจัยเชิงคุณภาพ
 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปของการบริหารงานโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ความเป็นมาของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตั้งอยู่ที่ 285/103 หมู่ที่ 5 ซอยนาเกลือ 16 ถนนพัทยา-นาเกลือ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150 ก่อตั้งโดยบาทหลวงเรย์มอนด์ เบรนนัน ซึ่งเป็นบาทหลวงชาวอเมริกันแห่งคณะสงฆ์พระมหาไถ่ฯ เปิดสอน เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม

พ.ศ. 2530 และเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2534 โรงเรียนฯ ได้รับใบอนุญาตจาก กระทรวงศึกษาธิการ ให้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนการกุศล (ในระบบ) ประเภทการศึกษา พิเศษ โดยมีเป้าหมายให้ความช่วยเหลือนักเรียนตาบอดในด้านการศึกษา โดยให้ที่พักอาศัยที่ ปลอดภัย อาหารที่มีคุณภาพ การรักษาพยาบาล เป้าหมายสูงสุดคือเด็กสามารถกลับคืนสู่ครอบครัว และสังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยทางโรงเรียนได้วางแผนงานการดูแลเด็กไว้สองช่วง ช่วงแรก เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนตาบอดหรืออาจมีความพิการอื่นใดแทรกซ้อนด้วย เช่น การปูพื้นฐานเรื่องการใช้อักษรเบรลล์ การฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกาย ช่วงที่สอง เน้นการเรียนรู้ และฝึกทักษะชีวิต เช่น การดูแลตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านโภชนาการและสุขอนามัย การเดินทาง โดยใช้ไม้เท้าขาว ซึ่งทางโรงเรียนจะฝึกและสอนนักเรียน โดยผ่านกิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยรับเด็กตา บอดที่มีอายุตั้งแต่ 3-20 ปี เพื่อเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน และพัฒนาคุณภาพชีวิต ตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากทั่วประเทศทั้งอยู่ประจำและไปกลับ โดยเด็กเหล่านี้ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ในวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2547 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโรงเรียนไว้ในพระราชูปถัมภ์ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนสอนคน ตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อมาในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานวางศิลาฤกษ์ เพื่อก่อสร้างอาคารสาขาศึกษา โดยได้ พระราชทานชื่ออาคาร “มหาจักรีสิรินธร” นอกจากนี้ยังมีอาคารอีกหลังซึ่งก่อสร้างคู่กันได้รับ พระราชทานงบประมาณการก่อสร้างจากสมเด็จพระราชาธิบดีคาร์ลที่ 16 กุสตาฟ แห่งประเทศ สวีเดนและเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2553 สมเด็จพระราชินีแห่งประเทศสวีเดนพร้อมด้วยสมเด็จพระ เจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ เปิดป้ายนามผู้บริจาคสนับสนุน การก่อสร้าง โดยอาคารทั้งสองอาคารดังกล่าวเปิดให้บริการการฝึกอาชีพแก่นักเรียนตาบอด เช่น ฝึกการดำรงชีวิตประจำวัน การฝีมือ การนวดเพื่อสุขภาพ และเข้าร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบ เป็นต้น ทั้งนี้ทุนก่อสร้างทั้งหมดได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ

ปัจจุบัน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ 110 คน มีคณะครู และ บุคลากรทางการศึกษารวม 43 คนแบ่งเป็นครูปริญญาตรี-โท 18 คน ผู้ช่วยครู 16 คน และเจ้าหน้าที่

11 คน นอกจากนี้โรงเรียน ฯ ยังมีครูอาสาสมัครทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาช่วยพัฒนาเด็กทั้งในด้าน วิชาการ สุขภาพ นันทนาการ ตลอดจนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ในด้านงบประมาณ โรงเรียน ฯ ในปี 2558 มีค่าใช้จ่ายประมาณ 17 ล้านบาท ซึ่งผู้สนับสนุนหลักคือผู้มีจิตศรัทธาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งช่วยให้โรงเรียน ฯ สามารถดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ในการที่จะพัฒนานักเรียนที่พิการทางสายตาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์กรการกุศลเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่เด็กตาบอดโดยมิได้แสวงหาผลกำไรใด ๆ เป้าหมายสูงสุดในการบริหารงานคือ เพื่อช่วยให้คนตาบอดมีการศึกษา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์และมีความสุขโดยไม่เป็นภาระของสังคม

แนวคิดการบริหารงานสถานศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหารภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ใต้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

การบริหารสถานศึกษานั้นผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษาดังต่อไปนี้

ภาวิตา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร (2552, หน้า 14) ให้คำจำกัดความคำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

มณีรัตน์ บุญเต็ม (2557, หน้า 12) กล่าวว่า “การบริหาร” คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

รุจิร ภู่อาระ (2545, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2554, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร, 2552, หน้า 22)

คำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์ศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบัน หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (นงลักษณ์ เรือนทอง, 2550 หน้า 20)

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษามีภารกิจขอบข่ายและการจัดการศึกษาตามโครงสร้างสายงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่และเป็นบทบาทที่ผู้บริหารต้องนำไปใช้หรือนำไปปฏิบัติ โดยภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร (2552, หน้า 24) กล่าวถึงภารกิจการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจงานในการบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานความร่วมมือกับครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ จัดการกิจการให้ครอบคลุม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัย

การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้อง ความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยประสานความร่วมมือกับ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ จัดการศึกษา ภารกิจด้านวิชาการ ประกอบด้วย

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 พัฒนาสื่อ วัตกรรมการ และเทคโนโลยีการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจงานในการบริหารงบประมาณ มุ่งเน้น ความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน จัดภารกิจให้ครอบคลุมการเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ บริหารงาน การเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานขอข่ายการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 2.1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 2.1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 2.1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา

- 2.2.2 การเบิกจ่ายอนุมัติงบประมาณ
- 2.2.3 การโอนเงินงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผล
การดำเนินงาน
 - 2.3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 2.3.2 การระดมทรัพยากรลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.4.1 การจัดการทรัพยากร
 - 2.4.2 การระดมทรัพยากร
 - 2.4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 2.4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 2.4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
 - 2.5.1 การเบิกเงินจากคลัง
 - 2.5.2 การรับเงิน
 - 2.5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 2.5.4 การจ่ายเงิน
 - 2.5.5 การนำส่งเงิน
 - 2.5.6 การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี
- 2.6 การบริหารบัญชี
 - 2.6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 2.6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบประมาณทางการเงิน
 - 2.6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 2.7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 2.7.2 การจัดหาพัสดุ
 - 2.7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
 - 2.7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
- 3. การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจงานในการบริหารงานบุคคล มุ่งส่งเสริมให้
สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา

ให้ขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติ ความก้าวหน้าในงานในอาชีพ จัดภารกิจให้ครอบคลุม การวางแผนอัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ ตลอดจนวินัยและการรักษาวินัย การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้ สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาควร ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้มีความก้าวหน้า ในวิชาชีพ ขอบข่ายภารกิจการบริหารบุคคล ประกอบด้วย

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป เป็นภารกิจงานในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ การบริหารองค์กรให้บรรลุผลตามมาตรฐาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล จัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดภารกิจงานให้ครอบคลุม งานสำนักงาน การพัฒนาระบบ เครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายการศึกษา งานอาคารสถานที่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดระบบควบคุมภายในและประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การบริหารทั่วไปเป็นงานเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารอื่น ๆ บรรลุผล ตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและ องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอบข่ายภารกิจ การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายองค์กร
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน

- 4.11 การส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในองค์กร
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ระบุไว้ในงานอื่น

กล่าวโดยสรุปภารกิจการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ภารกิจงานในการบริหารงานวิชาการ โดยจัดการกิจงานให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
2. ภารกิจงานในการบริหารงบประมาณ โดยจัดการกิจให้ครอบคลุมการเสนอขอ งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ บริหารงานการเงิน
3. ภารกิจงานในการบริหารงานบุคคล มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา พัฒนา เสริมสร้าง ศักยภาพของบุคคลให้สามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา และ
4. ภารกิจงานในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์กรให้ บรรลุผลตามมาตรฐาน

แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน ให้มี ประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของการศึกษา เช่น การจัด โปรแกรมการเรียนการสอน โครงการ สอน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน สื่อการสอน และการประเมินผลการเรียน เป็นต้น

ในการจัดการศึกษาทุกระดับ งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ การบริหารการศึกษา ก็เพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางวิชาการหรือการเรียน การสอน โดยจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการ ดังนั้นการบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่ จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการจัดการ หรือบริหารงานวิชาการมักนิยมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ทำหน้าที่ทาง

งานวิชาการอย่างเต็มที่เพื่อให้มีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic freedom) อันเป็นผลให้เกิดความรู้ และวิธีการใหม่ ๆ ทำให้โรงเรียนก้าวหน้าต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

บุญทิพย์ สุริยวงศ์ (2542) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็น กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณสมบัติ และทักษะ ความสามารถ ตามที่ ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติและสอดคล้องกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543, หน้า 23) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เป็นการ จัด กิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดการพัฒนาขึ้นในตัวเด็ก ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งในการบริหารโรงเรียนผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องใช้เวลา ส่วนใหญ่ในการบริหารงานด้านวิชาการ

เยาวดี จุฑาพรรณนาชาติ (2549, หน้า 19) กล่าวถึง ความหมายของการบริหารงาน วิชาการว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542, หน้า 28) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 22) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากความหมายที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงาน หรือการดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพผลสูงสุด โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ และภารกิจ โดยตรงในการ จัด การศึกษา มีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรี

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่ การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการ เป็นตัวประกันคุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ความสำเร็จของโรงเรียนมักจะพิจารณาจาก คุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพใน การดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน การบริหารด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหาร วิทยาลัยจึงต้องรับผิดชอบในการจัดบริหารงานด้านนี้ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

กรมวิชาการ (2545, หน้า 57) ให้ข้อคิดว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัด การศึกษา ในระดับสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็น กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับ หลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่ กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของ การพัฒนาผู้เรียน โดยทั่วไปงานวิชาการจะประกอบด้วยการศึกษา ปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้การจัด เตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน และสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัดผลประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การวางแผนและการกำหนด วิธีการดำเนินวิชาการรวมถึงการประชุมทางวิชาการ

ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วย การดำเนินงาน เกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายทางด้านวิชาการ การจัดทำมาตรฐานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ การพัฒนา สื่อต้นแบบ การเผยแพร่กิจกรรมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การนิเทศ ติดตามผล การวัดและประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา รายละเอียดในการดำเนินการจะมี ความชัดเจน เมื่อได้จัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเรียบร้อยแล้ว (กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาพิเศษ, 2542, หน้า 43)

การบริหารวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะ มีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่ให้สถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง เป็นเรื่องที่สถานศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่จะต้องปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการ เรียนรู้มากยิ่งขึ้น และโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องเป็น ผู้นำทางวิชาการทั้งทางด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39) ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวคิดของหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งสามารถพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 42)

สมิท และแม็ครอย (Smith & Macleod, 1980) ให้ความเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารการศึกษาต้องรับผิดชอบ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับการบริหารโรงเรียน ดังนี้

งานบริหารวิชาการ ร้อยละ 40

งานในหน้าที่ทั่วไป ร้อยละ 5

งานบริหารบุคลากรที่เป็นผู้สอนและฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ร้อยละ 20

งานบริหารการเงิน ร้อยละ 5

งานบริหารงานอาคารสถานที่ ร้อยละ 5

งานบริหารกิจกรรมนักเรียน ร้อยละ 20

งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 5

กรมวิชาการ (2545, หน้า 36) ได้เสนอแนวทางพัฒนาการศึกษาว่าจะต้องหลอมรวม ไปสู่คุณภาพที่แสดงออกเป็นสมรรถนะของผู้เรียน 3 ประการ คือ

1. ผู้เรียนต้องสามารถคิดอย่างรอบคอบ นำข้อมูลมาคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณสูง
2. ผู้เรียนต้องสามารถวางแผนได้ดี มีแผนหลัก แผนรองเพื่อสร้างทางเลือกและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดได้
3. ผู้เรียนต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

โดย เสนอวิธีการที่จะก่อให้เกิดคุณภาพโดยการจัดให้มีระบบข้อมูล ท้องถิ่น การบริหารหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู การให้ชุมชนเป็นฐานสนับสนุนและการระดมความร่วมมือจากชุมชน

สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการบริหารวิชาการ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นได้

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียน การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนมุ่งสนองต่อความสำเร็จของงานวิชาการทั้งสิ้น การที่โรงเรียนจะจัดงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร ในโรงเรียน จึงควรให้ความสนใจในงานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ขอบข่ายของการ บริหารงานวิชาการ มีดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 31) ได้ให้ข้อคิดว่างานวิชาการน่าจะมีขอบข่าย การบริหารในประเด็นต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และ การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

- 1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัด ปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน
- 1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร
- 1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอน ในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอน เป็นหลัก

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษา ดำเนินไป ด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

- 2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนใน แต่ละรายวิชา
- 2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้ง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน
- 2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษา และความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน
- 2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะใช้ แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้น ครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือจาก เอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้า ของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษา รู้จัก นำเอา ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชา และอาชีพ นั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และ การส่งเสริมการจัดหลักสูตร และ โปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ งาน

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษา เน้น เครื่องมือ และกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็น แหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข ปัญหา การเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและ วิเคราะห์ผลการเรียน

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2554, หน้า 35) กล่าวว่า การดำเนินงานวิชาการ เป็นการ ดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษามีคุณภาพมากที่สุด ดังนั้นไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพ ถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้น ขอบข่ายของงาน วิชาการ แบ่งออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
2. หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วยหลักสูตร โครงการสอน ประมวลการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียนการจัดครู เข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มือครู
4. สื่อการสอน
5. การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การฝึกอบรม
6. การวัดผลและประเมินผล

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549, หน้า 28) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. เรื่องความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้
2. เรื่องการสอน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
3. เรื่องกิจกรรมนักเรียน และการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ตอบสนองหลักสูตรและสร้างเสริมหลักสูตรให้เป็นผลสมบูรณ์
4. เรื่องสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด เพื่อการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยตรง เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร และเพื่อเสริมความทันสมัยทางวิชาการแก่ครู โดยตรง
5. เรื่องการวัดผล การประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตร และการประเมินมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน
6. เรื่องการนิเทศการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรครู และบุคลากรทางวิชาการของโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 30) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการออกเป็น 12 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดในการบริหารในแต่ละด้าน ดังนี้

12.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย พลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต

และการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

12.1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

12.1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

12.1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

12.1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

12.1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

12.1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

12.1.7 ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

12.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

12.2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

12.2.2 ส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

12.2.3 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

12.2.4 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

12.2.5 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอน

12.2.6 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู

12.3 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ไว้ดังนี้

- 12.3.1 กำหนดระเบียบการวัดผลประเมินของสถานศึกษา
- 12.3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้
- 12.3.3 ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน
- 12.3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- 12.4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้
- 12.4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการบริหารจัดการและคุณภาพของงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
- 12.4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้
- 12.4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น
- 12.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้
- 12.5.1 ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
- 12.5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 12.5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 12.5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น
- 12.5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน
- 12.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

- 12.6.1 สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 12.6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ ครู สถานศึกษา บุคคล ครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ
- 12.6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น พัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน
- 12.6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
- 12.7 การนิเทศการศึกษา มีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้
- 12.7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- 12.7.2 ดำเนินงานนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสม
- 12.7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- 12.7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน
- 12.7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และการจัดระบบนิเทศการศึกษา ภายในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น
- 12.8 การแนะแนวการศึกษา มีแนวปฏิบัติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้กล่าวถึง การแนะแนว ไว้ดังนี้
- 12.8.1 จัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการการเรียนการสอน
- 12.8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยครูทุกคนมีส่วนร่วม
- 12.8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดระบบ กระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา ประสานความร่วมมือ ประสบการณ์ และการจัดระบบการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น
- 12.9 การศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้
- 12.9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในการศึกษา

12.9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษา

12.9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพ

12.9.4 ดำเนินการพัฒนาตามแผนและตรวจสอบประเมินผล เพื่อปรับปรุงพัฒนา

12.9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ในการพัฒนา
ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

12.9.6 ประสานความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา ในการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา

12.9.7 ประสานความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและ
ประเมินผลคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษา

12.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางปฏิบัติซึ่ง
กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ไว้ดังนี้

12.10.1 การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

12.10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ
เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

12.10.3 ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ

12.10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุวมชน และ
ท้องถิ่น

12.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีแนวทาง
ปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาอื่น ไว้ดังนี้

12.11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา
ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12.11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ

12.12 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงานและ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การส่งเสริมและ
สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
มีแนวทางปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ไว้ดังนี้

12.12.1 สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับ
การสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร และหน่วยงาน

12.12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางานวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงาน

12.12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ สรุปได้ว่า มีการแบ่งงานบริหารงานวิชาการออกเป็น 12 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นักศึกษาคณะครูองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ทวีศักดิ์ นพเกษร (2550, หน้า 41) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะของประชาชนและสังคมบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่ได้เน้นข้อมูลที่เป็นจำนวนและวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิจัยเชิงคุณภาพจึงมีความเป็นนามธรรม (Abstract) บางเรื่องไม่สามารถวัดได้เหมือนการวิจัยเชิงปริมาณที่มีจำนวนตัวเลขและใช้สถิติที่หยาบวิเคราะห์ได้เป็นการศึกษาความจริง (Reality) จากปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติ (Naturalistic) ของบุคคลและสังคมที่ปราศจากการเสริมแต่งเพื่อทราบลักษณะที่แท้จริงของคนหรือสังคมนั้นบางคนจึงเรียกรายงานวิจัยนี้ว่าการวิจัยเชิงคุณลักษณะหรือการวิจัยเชิงคุณสมบัติเมื่อพูดแล้วเห็นภาพที่ชัดเจนว่าเรากำลังหาคำตอบด้วยลักษณะที่เป็นนามธรรมซึ่งอาจไม่ได้หมายถึงคุณภาพที่ดีก็ได้

ลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพจะอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติ นิสิต ชูโต (2545, หน้า 52) กล่าวถึงลักษณะการวิจัยคุณภาพดังนี้

1. เป็นการวิจัยที่ไม่ค่อยคำนึงถึงตัวเลขแต่ศึกษาความจริงจากปรากฏการณ์ที่มีความเป็นธรรมชาติของมนุษย์สังคมหรือองค์การ โดยขาดทฤษฎีและวรรณกรรมสนับสนุนและการสรุปผลการวิจัยขึ้นอยู่กับนักวิจัย
2. ข้อตกลงเบื้องต้นหรือข้อสันนิษฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์หรือผลผลิตให้ความสนใจความหมายเชิงตรรกะเกี่ยวกับมนุษย์ มนุษย์เป็นเครื่องมือให้ข้อมูลที่สำคัญกว่าแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์การพรรณนาผลการวิจัยเป็นไปตามกระบวนการความหมายและความเข้าใจที่ได้จากคำพูดของประชาชนและภาพต่าง ๆ
3. วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบอุปมาน โดยศึกษาจากข้อสรุปกลุ่มย่อยไปสู่ทสรุปใหญ่มีขอบเขตของบริบทการพัฒนาทฤษฎีเพื่อความเข้าใจสร้างความถูกต้องและความเชื่อถือ โดยการพิสูจน์

วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และ โยธิน แสงวงศ์ (2536, หน้า 64) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งหาความเข้าใจตีความและให้ความหมายแก่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึนึกคิด ความเชื่อ เจตคติ พฤติกรรมและวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีในทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การสัมภาษณ์การสังเกต นักวิจัยอาจแฝงตัวเองเข้าไปคลุกคลีอยู่กับประชากรในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูล ไม่นับการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลขแต่ให้ความสำคัญกับการตีความและสังเคราะห์ข้อค้นพบบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่เก็บได้แล้วนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบการบรรยายหรืออาจสร้างออกมาเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของมนุษย์หรือปรากฏการณ์ทางสังคมได้หรือช่วยสร้างสมมติฐานเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยต่อไปตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี (2550, หน้า 38) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลักซึ่งอาจได้แก่คุณลักษณะพฤติกรรมสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นต้นการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ต้องอาศัยประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญของผู้วิจัยในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างมากในการที่จะวิเคราะห์ให้ความหมายวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ได้อย่างถูกต้องละเอียดลึกซึ้ง

วิจารณ์ พานิช (2552, หน้า 41) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการแสวงหาความรู้

โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความจริงในทุกมิติ สนใจข้อมูลด้าน ความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายหรือคุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนค่านิยมหรืออุดมการณ์ของ บุคคลเน้นการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรงมักใช้เวลานานในการศึกษาติดตาม ระยะเวลา ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นวิธี หลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive)

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีความ เป็นจริงตามธรรมชาติของมนุษย์และสังคมเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และสภาพความเป็น จริง ของบุคคลหรือสังคมนั้น ๆ โดยถือว่ามนุษย์เป็นเครื่องมือให้ข้อมูลที่ดีกว่าแบบสอบถาม ขณะเดียวกัน ตัวนักวิจัยก็เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวิจัยต้องอาศัยประสบการณ์หรือ ความเชี่ยวชาญของผู้วิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างละเอียดรอบคอบและถูกต้อง

เทคนิคการรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interviews)

การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีหลายประเภท การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้อย่างมี คุณภาพและปริมาณมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทางเลือกประเภทของการสัมภาษณ์ด้วย ในแต่ละ ประเภทก็มีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกัน และนักวิจัยจะต้องทำความเข้าใจ นอกจากนั้น การเตรียมการสำหรับการสัมภาษณ์ในแต่ละประเภทก็มีรายละเอียดและมีปริมาณงานที่จะต้อง ดำเนินการอย่างแตกต่างกันด้วย บางครั้งในงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องหนึ่ง นักวิจัยอาจจะใช้ การสัมภาษณ์หลายประเภทประกอบกันตามความเหมาะสม (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 70)

โดยปกติการตัดสินใจเลือกที่จะใช้การสัมภาษณ์ประเภทใดนั้น นักวิจัยต้องตัดสินใจ ตั้งแต่วาระแรกของกระบวนการวิจัย คือ ในระยะการวางแผนการวิจัย อย่างไรก็ตาม นักวิจัยอาจจะ ต้องเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ อาจจะเลือกประเภทการสัมภาษณ์ใหม่เมื่อข้อมูลข่าวสารที่นักวิจัย ได้รับนั้นมีผลกระทบต่อแผนการสัมภาษณ์เดิมที่ออกแบบไว้ นักวิจัยจะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการ สัมภาษณ์เสียใหม่ (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 68)

การเลือกประเภทของการสัมภาษณ์อาจจะขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการวิจัยจำนวนของ ผู้ที่จะสัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์หรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และอาจจะขึ้นอยู่กับทางเลือกที่จะ สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล หรือเลือกสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group interview) หรือการใช้กลุ่มสนทนา ประเด็นเฉพาะ (Focus group) ซึ่งมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน หรือนักวิจัยอาจจะต้องสัมภาษณ์ผู้ มีส่วนร่วมในการวิจัยคนเดียวมากกว่า 1 ครั้ง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ นักวิจัยอาจจะต้องพบ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนหนึ่งมากมายหลายครั้ง จึงจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งเพียงพอ

สำหรับการนำไปวิเคราะห์และเรียบเรียง ถ้านักวิจัยออกแบบงานวิจัยในลักษณะที่ต้องเก็บข้อมูลมากมายหลายครั้งต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหนึ่งคน เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลามาก นักวิจัยจึงต้องเลือกประเภทการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม นักวิจัยเชิงคุณภาพต้องเข้าใจชัดเจนว่า แม้ว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มากนัก แต่จำนวนข้อมูลที่ได้ก็อาจจะมีปริมาณมากมายมหาศาลเลยทีเดียว

ผู้สัมภาษณ์อาจจะทำงานคนเดียว หรือทำงานเป็นทีม โดยทีมงานแต่ละคนจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวนหนึ่ง แล้วเอาข้อมูลมาสมทบรวมกัน นอกจากนั้นนักวิจัยอาจจะใช้ผู้สัมภาษณ์ 2 คน เข้าไปพูดคุยกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อช่วยกันสังเกตและสัมภาษณ์ในคราวเดียวกัน การสัมภาษณ์โดยใช้ผู้สัมภาษณ์ 2 คน ในคราวเดียวกันมักจะเป็นเหตุผลด้านความปลอดภัย ด้านการป้องกันปัญหาการละเมิดจรรยาบรรณ หรือเหตุผลด้านการจัดเก็บข้อมูลให้รอบด้านและต้องการรายละเอียดจากการสังเกตลึกซึ้ง โดยที่ไม่สามารถใช้การบันทึกภาพและเสียงได้ ผู้สัมภาษณ์ 2 คน อาจจะสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนหนึ่งต่างระยะเวลากัน เพื่อต้องการข้อมูลที่มีแง่มุมต่างกัน หรือเพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล หรือเพื่อต้องการสังเกตผลที่แตกต่างกัน อันเกิดจากผู้สัมภาษณ์ 2 คน อาทิ ผู้สัมภาษณ์เป็นชายและผู้สัมภาษณ์เป็นหญิง ดำเนินการสัมภาษณ์ในผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนเดียวกันต่างวาระ เพื่อความละเอียดอ่อนต่อการรับรู้ประเด็นความเป็นหญิงความเป็นชาย เป็นต้น

ประเภทและรูปแบบของการสัมภาษณ์

โดยทั่วไป การสัมภาษณ์ในฐานะเครื่องมือหรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ (ทวิศักดิ์ นพเกสร, 2550, หน้า 55)

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐาน (Structured or standardized interviews)
2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบปลายเปิด (Unstructured or open-ended interviews)
3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews)

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง บางครั้งนิยมเรียกว่า การสัมภาษณ์แบบมาตรฐาน กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามเฉพาะเจาะจงและชัดเจน หลักการและเหตุผลของการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ การพยายามทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนได้รับชุดคำถามชุดเดียวกัน เพื่อว่าจะสามารถเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละคนได้สะดวกขึ้น การสัมภาษณ์ประเภทนี้ตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่า

1.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตรงตามเรื่องที่นักวิจัยศึกษา

1.2 ชุดคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นสามารถทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจคำถามได้อย่างชัดเจน และ

1.3 ความหมายของคำถามแต่ละข้อนั้นเป็นความหมายที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนจะเข้าใจตรงกัน

ในการตัดสินใจเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐานนั้น หากนักวิจัยจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวนมากและต้องใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน ตลอดจนต้องการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละรายมาเปรียบเทียบกัน การตัดสินใจเลือกการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างน่าจะมีคามเหมาะสม (ทวิศักดิ์ นพเกสร, 2550, หน้า 59)

นอกจากนั้น นักวิจัยที่ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์มาก่อนหรือเป็นนักวิจัยมือใหม่ โดยเฉพาะเมื่อนักวิจัยมือใหม่พิจารณาว่าการเดินทางไปพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือการมีโอกาสสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบ่อยครั้งเป็นไปได้ยากลำบาก นักวิจัยมือใหม่จึงนิยมเลือกสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จนเมื่อนักวิจัยมีประสบการณ์มากขึ้น มีความชำนาญ และมีความมั่นใจในกระบวนการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์มากขึ้น อาจจะพิจารณาเลือกการสัมภาษณ์แบบอื่น ๆ ที่ดูเป็นธรรมชาติมากกว่าและเปิดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้มากยิ่งขึ้น (ทวิศักดิ์ นพเกสร, 2550, หน้า 59)

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐานมีทั้งจุดที่เป็นประโยชน์และเป็นข้อจำกัด ในด้านที่เป็นประโยชน์ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำให้นักวิจัยเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนอย่างที่ต้องการ เนื่องจากต้องจัดเตรียมชุดของข้อคำถามมาอย่างละเอียด โดยในคำถามบางข้อ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจจะไม่สามารถตอบได้ทันที นักวิจัยก็อาจจะให้เวลา หรือถามในข้ออื่น ๆ ก่อนแล้วย้อนกลับมาถามใหม่ในข้อที่ยังตอบไม่ได้ ซึ่งถ้าไม่ได้เตรียมข้อคำถามไปแบบโครงสร้างเมื่อถามไปข้ออื่น ๆ พลวัตของการสนทนาและการสัมภาษณ์อาจจะทำให้นักวิจัยลืมกลับมาถามและไม่ได้เก็บข้อมูลไปอย่างครบถ้วน (ทวิศักดิ์ นพเกสร, 2550, หน้า 60)

ในส่วนที่เป็นข้อจำกัด ซึ่งนับเป็นเหตุผลสำคัญที่นักวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์ไม่นิยมใช้ก็คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมักทำให้นักวิจัยขาดความละเอียดอ่อนในการสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เนื่องจากนักวิจัยจะเกร็งกับการไล่ถามไปตามชุดคำถามที่เตรียมมามากเกินไป ทำให้การถามมา-ตอบไปมีลักษณะเป็นกลไกที่หยาบและแข็งกระด้างอย่างมาก และในหลายกรณี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะรู้สึกว่ามีการก้าวกางขงกััน

การสนทนาระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับนักวิจัยได้ง่ายมาก (ทวิศศักดิ์ นพเกษตร, 2550, หน้า 60)

นักวิจัยเชิงคุณภาพบางท่านถึงกับมองว่า การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้น ไม่เหมาะสมกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลายคน หรือบางท่านก็ว่าไม่เหมาะสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสิ้นเชิง เราจึงมักพบว่า การวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐาน

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง หรือแบบปลายเปิด

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือบางครั้งก็เรียกกันว่าการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด นั้น ถือเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดในกรณีการเก็บรวบรวมสาระด้านการรับรู้โลกและประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งนี้ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบปลายเปิดมีลักษณะตรงกันข้ามกับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐาน โดยสิ้นเชิง ในขณะที่การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดูหยาบและแข็งกระด้าง การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างดูยืดหยุ่นและลื่นไหลไปตามสถานการณ์ได้ดีกว่า ทั้งนี้เพราะการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างไม่ได้ใช้ข้อคำถามที่กำหนดไว้อย่างตายตัว แต่จะมีลักษณะรวบรวมชุดของคำถามที่สำคัญ ๆ ที่มีที่มาจากข้อสันนิษฐานอันหลากหลายกว่าการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ทวิศศักดิ์ นพเกษตร, 2550, หน้า 62)

นักวิจัยที่ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมักไม่ต้องการกำหนดข้อสันนิษฐานที่ตายตัวไว้ล่วงหน้า หรือนักวิจัยอาจจะไม่ทราบเลยว่าข้อสันนิษฐานของสิ่งที่จะเก็บรวบรวมนั้นเป็นประการใดบ้าง นักวิจัยอาจไม่ทราบล่วงหน้าว่า คำถามที่นักวิจัยจำเป็นต้องถามนั้นคือคำถามอะไรบ้าง ดังนั้น การสัมภาษณ์ของนักวิจัยจึงมีลักษณะเป็นการสืบค้นหาข้อมูลอย่างแท้จริง ยิ่งไปกว่านั้น นักวิจัยที่นิยมการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างยังเชื่อว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนจะมีการรับรู้และเข้าใจความหมายของข้อคำถามที่มีโครงสร้างหรือมีมาตรฐานอย่างแตกต่างกัน ไม่มีทางที่คนหลายคนจะเข้าใจคำถาม แม้ว่าจะมีมาตรฐานเพียงใด ได้อย่างเหมือนกัน โดยสิ้นเชิงในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบปลายเปิด นักวิจัยจะพิจารณาสร้างคำถาม ปรับคำถาม และพัฒนาคำถามให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในการสัมภาษณ์ แต่ทุกครั้ง ขณะเดียวกันก็พยายามปรับให้คำถามนั้นเปิดรับกับการทำให้ได้ข้อมูลที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วย (ทวิศศักดิ์ นพเกษตร, 2550, หน้า 62)

สำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประสบการณ์น้อยมาก มักจะวิตกกังวลในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และเลือกที่จะใช้แบบสัมภาษณ์มาตรฐานที่เตรียมมาแล้วอย่างละเอียดมากกว่า อย่างไรก็ตาม นักวิจัยเชิงคุณภาพมือใหม่อาจจะต้องเริ่มต้นด้วยความตั้งใจจริง ความรู้สึกอยากรู้ อยากเห็นในข้อมูลที่ไม่เคยล่วงรู้มาก่อน คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล และการให้ความเคารพ

ในประสบการณ์ที่หลากหลายของแต่ละบุคคล เหล่านี้จะทำให้เราเริ่มต้นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างได้ราบรื่นขึ้นและมีความมั่นใจยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบปลายเปิด แม้ว่าจะคล้ายคลึงกับการสัมภาษณ์ในการให้การปรึกษา (Counseling) และการสัมภาษณ์ในการทำงานสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social casework) ซึ่งผู้ให้การปรึกษาหรือนักสังคมสงเคราะห์อาจจะต้องรวมศูนย์การสัมภาษณ์ไปที่สถานการณ์ปัญหาที่ผู้ใช้บริการประสบ การที่นักสังคมสงเคราะห์ตอบสนองต่อเรื่องราวที่ผู้ใช้บริการเล่ามาจะช่วยทำให้ผู้ใช้บริการขยายความในรายละเอียดมากยิ่งขึ้นและในที่สุดก็จะเกิดการถกคิดหรือเริ่มพอจะมองเห็นโอกาสและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาของตนเอง ในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างของนักวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในการวิจัยเป็นหลัก

3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือบางครั้งนิยมเรียกว่าการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) เป็นประเภทที่อยู่ตรงกลางระหว่างการสัมภาษณ์สองประเภทข้างต้น คืออยู่ระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์สองประเภทแรกดูเหมือนจะเป็นการสุดขั้วสุดโต่งไปสองทาง และแต่ละประเภทก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนทั้งสิ้น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดูหยาบและแข็งกระด้าง ขณะเดียวกันการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างยืดหยุ่นและเปิดกว้างมาก ต้องอาศัยนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญพอสมควร (ทวิศักดิ์ นพเกษตร, 2550, หน้า 65)

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำนี้โดยปกตินักวิจัยจะกำหนดคำถามที่พอจะตัดสินใจได้ว่าคำถามอะไรบ้าง หรือใช้คำสำคัญ (Keywords) เป็นเครื่องชี้นำการสัมภาษณ์ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำจึงเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับนักวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลาย ๆ คน พร้อม ๆ กับต้องการความเข้าใจลึกซึ้งในโลกและประสบการณ์ของแต่ละคน การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นการอุดจุดอ่อนของทั้งการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำจึงเป็นที่นิยมในหมู่นักวิจัยเชิงคุณภาพไม่น้อยไปกว่าการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างน่าจะเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าในการวิจัยเชิงคุณภาพ (ทวิศักดิ์ นพเกษตร, 2550, หน้า 66)

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์จะเป็นสิ่งที่นำมาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาดำเนินการ และผู้ทีนำไปใช้อาจมีการนำปรับประยุกต์เพื่อความเหมาะสม อย่างน้อยที่สุด นักวิจัยเชิงคุณภาพ

หรือผู้ที่เพิ่งเริ่มการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะได้มีข้อพิจารณาในการดำเนินการสัมภาษณ์ ขั้นตอนในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 73) ได้แก่

1. ขั้นการเตรียมการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์มีความสำคัญ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ควรเตรียมการให้พร้อม เพราะต้นทุนของการสัมภาษณ์ที่สำเร็จหรือล้มเหลวในการเก็บข้อมูล ไม่ใช่เพียงค่าใช้จ่าย ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยงและค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ ทว่าเป็นต้นทุนเรื่องของความพยายาม สติปัญญาและกำลังใจ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่กับนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์เท่านั้น ทว่ามีผลกระทบโดยตรงต่อสวัสดิภาพของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย การเตรียมการจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ยิ่งมีการเตรียมการดีเพียงใด ผลที่ได้จะทำให้งานวิจัย เดินหน้าไปอย่างน่าพอใจและสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่อาจจะเป็นอุปสรรคข้อขัดข้องไปได้ด้วยดี ทั้งยังส่งผลดีต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างสำคัญอีกด้วย ในขั้นตอน การเตรียมการสัมภาษณ์นั้นประกอบด้วยสิ่งที่ต้องกระทำอีก 3 ประการ คือ การเตรียมตัวของผู้สัมภาษณ์ การเตรียมการเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และการเตรียมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 73)

1.1 การเตรียมตัวของผู้สัมภาษณ์

การเตรียมตัวของผู้สัมภาษณ์ยังรวมไปถึงการมีโอกาสปรึกษาหารือกับนักวิจัยเชิงคุณภาพท่านอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์การวิจัยมายาวนาน โดยขอคำแนะนำและขอความคิดเห็น เกี่ยวกับกระบวนการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการและเทคนิคการสัมภาษณ์จะเป็นประโยชน์ สำหรับการเตรียมตัวของนักวิจัยและผู้สัมภาษณ์ สำหรับนักวิจัยที่เป็นมือใหม่หรือผู้สัมภาษณ์ที่เป็นมือใหม่ การฝึกทำบทบาทสมมติ (Role playing) ในสถานการณ์ที่จำลองการสัมภาษณ์ น่าจะเป็นประโยชน์ในการเตรียมตัวของนักวิจัย และผู้สัมภาษณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 73)

นักวิจัยและผู้สัมภาษณ์บางท่านอาจเตรียมตัวโดยใช้การทดลองสัมภาษณ์ (Pilot test the interviews) โดยก่อนจะเริ่มลงมือสัมภาษณ์จริง การทดลองนี้คล้ายคลึงกับบทบาทสมมติ ทว่าเป็นการสัมภาษณ์กับบุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แต่ไม่ได้นำข้อมูลส่วนนี้ไปเก็บรวบรวมและวิเคราะห์โดยตรง เพียงเป็นการฝึกในการเตรียมตัวของผู้สัมภาษณ์ก่อนลงมือสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจริง ๆ เท่านั้น การทดลองสัมภาษณ์เช่นนี้ ช่วยให้นักวิจัยตัดสินใจได้ว่าควรจะใช้การสัมภาษณ์แบบใด คำถามแบบไหนควรถาม แบบไหนไม่ควรถาม ควรถามอะไรก่อนหลัง จะใช้เครื่องมือใดในการบันทึกข้อมูลที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

ที่สุด ทั้งนี้การเตรียมการสัมภาษณ์ในส่วนของผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้ความพิถีพิถันละเอียดอ่อนเพียงใด ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของนักวิจัยเป็นสำคัญ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550, หน้า 74)

ประการสุดท้าย แม้ว่า นักวิจัยจะเตรียมการสำหรับการเป็นผู้สัมภาษณ์ได้ดีเพียงใด การลงมือสัมภาษณ์จริงอาจต้องมีการปรับเปลี่ยน ไปบ้างตามความเหมาะสมกับสถานการณ์บ่อยครั้ง ที่นักวิจัยจะพบสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์เตรียมเอาไว้ บางทีประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ของนักวิจัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีวิจารณ์ญาณการตัดสินใจที่ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น

1.2 การเตรียมการเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การที่นักวิจัยต้องผ่านการอนุมัติเห็นชอบให้เข้าไปเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการของผู้มีอำนาจหน้าที่เป็นเรื่องที่สร้างความหนักใจมิใช่น้อย บางครั้งผู้ที่มีอำนาจหน้าที่แม้จะอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ได้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เมื่อนักวิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จริง มักจะส่งบุคลากรเข้ามาสังเกตการณ์ ทำให้มีผลกระทบต่อคำตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ และข้อมูลมักจะไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์เกรงภัยอันตราย จึงให้แต่ข้อมูลที่ดีเกินจริง นักวิจัยที่มีประสบการณ์อาจต้องพิจารณาทางเลือกในการจัดการกับปัญหาอุปสรรคนี้ไว้หลาย ๆ แนวทาง อย่างไรก็ตาม โดยพื้นฐานที่สุด นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จะต้องอ่อนไหวฉับไวในการรับรู้และให้ความเคารพต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ต้องหาแนวทางให้การสัมภาษณ์เป็นไปโดยบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยที่ยังรักษารายบรรณการวิจัยไว้ได้ในเวลาเดียวกัน (ชาย โพธิ์สิตา, 2550, หน้า 75)

1.3 การเตรียมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

เมื่อนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแล้ว การเตรียมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เริ่มด้วยการเตรียมอธิบายให้เขาหรือเธอเข้าใจว่า เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้คืออะไร และการสัมภาษณ์จะดำเนินการอย่างไร นักวิจัยต้องแจ้งแก่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยว่านักวิจัยคือใคร และสามารถเข้าถึงผู้ถูกสัมภาษณ์ได้อย่างไร และทำไมผู้ถูกสัมภาษณ์จึงมีความจำเป็นต้องเข้าร่วมในการวิจัยนี้ นักวิจัยต้องอธิบายว่าการสัมภาษณ์จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้าง การสัมภาษณ์จะทำที่ใด และจะกินระยะเวลาานานสักเท่าใด การสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจะรวมเป็นประมาณกี่ครั้ง ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์จะเป็นใครบ้าง จำนวนทั้งสิ้นเท่าใด การสัมภาษณ์จะใช้เครื่องมืออะไรบ้าง อาทิ เครื่องถ่ายบันทึกวีดิทัศน์ เครื่องอัดเสียง หรือเครื่องมืออื่น ๆ ตลอดจนบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ถูกสัมภาษณ์มีอะไรบ้าง ผู้สัมภาษณ์ต้องตอบคำถาม และถ้าไม่ประสงค์ให้ความร่วมมือ จะขอยุติการสัมภาษณ์ลงกลางคันได้ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีโอกาสได้อ่านคำสัมภาษณ์ภายหลังที่มีการถอดเทปหรือไม่ ถ้าข้อมูลที่ได้ยังไม่เพียงพอ หรือข้อความตอน

ใดในถ้อยคำสัมภาษณ์จะขอละเว้น ลบทิ้ง หรือเปลี่ยนแปลงคำสัมภาษณ์ได้อย่างไร (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 76)

นอกจากนั้นประเด็นการค้นพบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เป็นข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือข้อมูลที่มีผลเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นก็เป็นสิ่งที่นักวิจัยอาจจะพบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักวิจัยสามารถสร้างความไว้วางใจเรื่องการรักษาความลับได้ดี ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเปิดเผยข้อมูลเรื่องราวที่จากมุมมองสาธารณะแล้วเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ซึ่งอาจจะทำให้นักวิจัยตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบากใจ เช่น การศึกษาวิจัยเรื่องบุคคลด้อยสมรรถภาพที่เข้าไม่ถึงบริการของรัฐและเอกชนในชุมชนแห่งหนึ่ง นักวิจัยพบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์รายหนึ่งมีอาชีพเป็นคนคอยบริการรับใช้นักพนันในบ่อนเถื่อน เป็นต้น ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและแคนาดามีกฎหมายบังคับให้ผู้ทราบเหตุการณ์ทารุณเด็กแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิจัยที่สัมภาษณ์สตรีที่ถูกสามีทุบตี พบว่า สตรีรายหนึ่งเปิดเผยว่าตนใช้เข็มขัดหนังเหนียนตีลูกเป็นประจำ นักวิจัยต้องรักษาความลับของผู้ถูกสัมภาษณ์ผู้นี้ แต่ถ้าไม่แจ้งแก่เจ้าหน้าที่ นักวิจัยจะผิดกฎหมายและเด็กก็อาจจะถูกทารุณจนตายได้ นักวิจัยไม่มีสิทธิพิเศษ เช่น นักกฎหมายในการเก็บความลับเช่นนี้ ดังนั้น ในการเริ่มสัมภาษณ์ นักวิจัยควรจะได้ชี้แจงถึงความเสี่ยงที่ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจจะได้รับ และมีแบบฟอร์มการแสดงความยินยอมให้ผู้สัมภาษณ์ที่มีการลงนามของทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ พร้อมมีสำเนาเก็บไว้สำหรับทุกฝ่าย

2. ขั้นตอนการเลือกวิธีบันทึกข้อมูล

การบันทึกข้อมูลเป็นสิ่งที่ดำเนินการโดยเครื่องจักรกลประเภทต่าง ๆ การใช้เครื่องมือบันทึกข้อมูลก็เพื่อจะเก็บรายละเอียดให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ การใช้เทปบันทึกเสียงเราอาจจะได้คำพูดแทบทุกคำ การใช้เครื่องบันทึกภาพวีดิทัศน์ เราจะได้ทั้งภาพและคำพูด หรือเราอาจจะใช้ทั้งเครื่องบันทึกภาพและเครื่องบันทึกเทปเสียง เพื่อเก็บทั้งภาพและคำพูดให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็ได้ เราอาจจะขอถ่ายภาพประกอบกับการบันทึกเสียงในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องบันทึกวีดิทัศน์ หรือไม่สะดวกในการใช้เครื่องบันทึกวีดิทัศน์

2.1 การใช้เครื่องบันทึกเสียง

มีทั้งประโยชน์และโทษที่ควรระวัง สำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์ในบางกรณี การบันทึกเสียงเสมือนเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของเขาหรือเธอ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นที่จะเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่ การใช้เครื่องบันทึกเสียงบางครั้งทำให้เก็บข้อมูลที่สำคัญไม่ครบถ้วน เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์เกรงว่าข้อมูลที่เปิดเผยไปจะไม่เป็นความลับเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เครื่องบันทึกเสียงทำให้นักวิจัยได้เก็บข้อมูลที่เป็นการบอกเล่าได้อย่างมากมายและครบถ้วน ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่รู้สึกรังเกี้ยวกับ

การรักษาความลับ การใช้เครื่องบันทึกเสียงยังทำให้ผู้สัมภาษณ์มือใหม่สบายใจ ไม่ต้องกังวลอยู่กับ การจดคำพูด ทำให้มีสมาธิในการฟังและการสังเกตได้มากขึ้น การอัดเสียงทุกอย่างไว้ ทำให้ผู้ สัมภาษณ์ไม่วกแวกในการสัมภาษณ์ และในตอนถอดความ นักวิจัยสามารถนำมาตรวจสอบ ความถูกต้อง หรือนำมาฟังอีกหลาย ๆ ครั้ง เพื่อยืนยันในความหนักแน่นของข้อมูล (ชาย โพธิ์ลีตา, 2550, หน้า 79)

2.2 การใช้เครื่องบันทึกภาพวีดิทัศน์

จะทำให้ได้ภาษาท่าทางมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาด้วยอีกด้านหนึ่ง และถ้าใช้ บันทึกภาพของการสัมภาษณ์กลุ่ม เราก็จะได้ทราบแน่ชัดว่า คำพูดประโยคใดเป็นคำพูดของใคร ทำให้วิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ชาย โพธิ์ลีตา, 2550, หน้า 79)

2.3 การจดบันทึกขณะสัมภาษณ์

นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จำนวนไม่น้อยที่แม้จะมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องแล้วก็ตาม ก็ยังใช้ปากกาดินสอและสมุดจดบันทึกไปด้วยเป็นการเพิ่มเติม การจดบันทึกด้วยมือนี้เป็น การป้องกันปัญหาไว้อีกชั้นหนึ่ง ในกรณีที่เครื่องบันทึกเสียงเกิดความขัดข้องทางเทคนิค บ่อยครั้งที่ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จะพบว่าหลังจากการพูดคุยดำเนินไปแล้วเป็นเวลานาน เครื่องบันทึกเสียง ยังไม่ทำงาน หรือตัวเทปคาสเซ็ทชำรุด หรือไมโครโฟนไม่ทำงาน แม้แต่แบตเตอรี่ก็อาจเป็นปัญหา ได้ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์แม้ว่าจะมีประสบการณ์มานานเท่าใดก็ตาม ก็มักจะมีการจดบันทึกด้วย มือตามไปด้วยเสมอ ยกเว้นแต่มีผู้ช่วยสัมภาษณ์ที่เราสถาสามารถเชื่อมั่นได้ในความถี่ถ้วนคอยจดบันทึก ให้แล้ว นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์อาจจะใช้เวลาไปกับสมาธิการฟังและการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ฟัง พร้อมทั้งให้เวลากับการนึกคิดถึงคำถามต่อไปที่จะช่วยทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การจดบันทึกด้วยมือยังช่วยให้นักวิจัยที่มีเวลาน้อย ไม่ประสงค์จะถอดเทปทุกคำพูด มีช่วงใน การเลือกเฉพาะตอนที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ ทำให้ประหยัดเวลาในการถอดเทป ทั้งม้วนหรือหลาย ๆ ม้วนได้ ยิ่งไปกว่านั้น ในบางกรณีผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ประสงค์ให้ใช้เครื่อง บันทึกเสียงโดยเด็ดขาด เช่น การศึกษาวิจัยเรื่องการค้าบริการทางเพศของนักศึกษาใน สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง นักวิจัยและผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้ปากกาดินสอจดด้วยมือเท่านั้น เพราะผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขอร้องไม่ให้มีการอัดเสียงโดยเด็ดขาด (ชาย โพธิ์ลีตา, 2550, หน้า 80)

2.4 การจดบันทึกหลังการสัมภาษณ์

มีความสำคัญดังได้กล่าวแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้สึก อ่อนไหวกับการจดบันทึกทั้งหมด ไม่ว่าจะบันทึกด้วยมือหรือด้วยเครื่องอัดเสียงหรือวีดิทัศน์ การจดหลังการสัมภาษณ์ควรรีบดำเนินการทันที หลังการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง และการบันทึกมักจะ ใช้เวลา กล่าวคือ หากการสัมภาษณ์กินเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง การบันทึกหลังการสัมภาษณ์อาจจะ

กินเวลาระหว่าง 3 หรือ 4 ชั่วโมงก็ได้ นักวิจัยจำนวนไม่น้อยจะบันทึกความจำส่วนบุคคลทุกครั้ง หลังการสัมภาษณ์ การบันทึกนี้อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความประทับใจ ความคิดเห็น ข้อสังเกตที่น่าจะเป็นประโยชน์ในขั้นตอนวิเคราะห์ และด้านมุมมองปรากฏการณ์ที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ (ชาย โปธิลิตา, 2550, หน้า 81)

3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องระลึกว่า นักวิจัยพยายามทำความเข้าใจโลกและประสบการณ์ของคนที่นักวิจัยกำลังสัมภาษณ์อยู่ ทักษะ ประสบการณ์ เทคนิคการสัมภาษณ์ ตลอดจนความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งในขั้นตอนการสัมภาษณ์มีสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 การเริ่มสร้างความสัมพันธ์

ในการเริ่มสร้างความสัมพันธ์นี้ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จะพยายามพัฒนาสัมพันธภาพในการวิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ พยายามสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ทั้งนี้ ผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มทำงานด้วยกัน เป็นการทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะพูดคุยกัน ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์จะเป็นฝ่ายให้ข้อมูลที่ตอบสนองขอบเขตเนื้อหาดังกล่าว (ชาย โปธิลิตา, 2550, หน้า 82)

ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามที่เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเสมอ ขณะเดียวกันผู้ถูกสัมภาษณ์ก็จะมองผู้สัมภาษณ์ว่าเป็นผู้มีสิทธิพิเศษในการที่จะถามเรื่องเหล่านั้น และผู้ถูกสัมภาษณ์ก็จะให้คำตอบและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งโดยปกติผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้บอกข้อมูลเหล่านี้กับคนทั่ว ๆ ไปอย่างไม่มีจุดหมาย ผู้สัมภาษณ์จะให้ความเคารพนับถือผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จึงไม่ควรสงสัยในคุณค่าความเป็นบุคคลของผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมทั้งไม่ตัดสินให้คะแนนกับแรงจูงใจหรือไม่วัดคุณค่าการเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์ แต่ประการใด ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องพยายามให้หลักประกันว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการสัมภาษณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่นำมาซึ่งอันตราย พิษภัยและความเสื่อมเสียทั้งหลายแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างแน่นอน (ชาย โปธิลิตา, 2550, หน้า 82)

3.2 การทำความตกลงร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

การดำเนินการในส่วนนี้เป็นการแสดงพฤติกรรมตกลงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสัมภาษณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ตลอดจนผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเต็มใจที่จะร่วมในเงื่อนไขของการสัมภาษณ์ที่ทราบชัดเจน นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์อาจจะให้รายละเอียดขั้นตอนการสัมภาษณ์ทั้งโดยวาจาหรือโดยเอกสาร หรือจะให้ประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อเป็นการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เตรียมตัว

ได้ดียิ่งขึ้น และยังให้ความรู้สึกแก่นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ให้การยอมรับเขาหรือเธอเข้ามาในกระบวนการสัมภาษณ์ ในขั้นตอนการแสดงความตกลงนี้ ในต่างประเทศหมายความว่ารวมถึงการที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทราบข้อมูลและได้ลงนามในแบบฟอร์มแสดงความยินยอมที่เก็บสำเนาไว้ฝ่ายละชุดอย่างเป็นทางการอีกด้วย (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 83)

3.3 การลงมือสัมภาษณ์

ในระหว่างการสัมภาษณ์ นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ต้องพยายามอธิบายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์จะเล่าเรื่องราวและประสบการณ์ของตนในรายละเอียด ซึ่งจะเป็นการพรรณนาเรื่องราวเฉพาะของเขาหรือเธอผ่านมุมมองของเขาหรือเธอเองโดยตรง นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์พึงระลึกว่า บ่อยครั้งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะเล่าเรื่องทั่ว ๆ ไปหรือให้สถานการณ์กว้าง ๆ แทนที่จะเป็นเรื่องเฉพาะของตน ดังนั้น นักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์จะต้องคอยตั้งคำถามที่เจาะช่องหรือเปิดเข้าไปหาเนื้อหาส่วนที่เป็นเรื่องราวเฉพาะของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 83)

4. ขั้นตอนการเก็บข้อมูลเสร็จสมบูรณ์

การที่นักวิจัยจะยุติการเก็บข้อมูลเมื่อใดนั้นมีตัวบ่งชี้ได้หลายประการ เช่น นักวิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครบตามจำนวนประชากรที่ระบุไว้ในข้อเสนอการวิจัย หรือระยะเวลาครบกำหนด หรือเมื่อนักวิจัยสะท้อนและวิเคราะห์ไปถึงระยะเวลาหนึ่งก็พอจะมองเห็นว่าการสัมภาษณ์เพียงพอแล้ว และพร้อมจะยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นักวิจัยจะพบว่าเรากำลังขยับขยายความสนใจไปที่การทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้มาและการแสวงหาความชัดเจนของข้อมูลที่ได้มามากกว่าความสนใจที่จะเพิ่มปริมาณข้อมูลให้มากไปกว่านี้ นักวิจัยบางท่านเมื่อเห็นว่าประเด็นที่ต้องการค้นหาหลัก ๆ ได้พบคำตอบแล้ว ก็พร้อมที่จะหยุดกระบวนการสัมภาษณ์ได้ (ชาย โปธิสิตา, 2550, หน้า 84)

สรุปได้ว่าขั้นตอนการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. การเริ่มสร้างความสัมพันธ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะพยายามพัฒนาสัมพันธภาพในการวิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ พยายามสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับผู้ถูกสัมภาษณ์
2. การทำความตกลงร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้เป็นการแสดงพฤติกรรมตกลงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสัมภาษณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์
3. การลงมือสัมภาษณ์ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์จะเล่าเรื่องราวและประสบการณ์ของตนในรายละเอียด ซึ่งจะเป็นการพรรณนาเรื่องราวเฉพาะของเขาหรือเธอ ผ่านมุมมองของเขาหรือเธอเองโดยตรง และขั้นตอนการเก็บข้อมูลเสร็จสมบูรณ์ โดยนักวิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครบ

ตามจำนวนประชากรที่ระบุไว้ในข้อเสนอการวิจัย หรือระยะเวลาครบกำหนด

ประโยชน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) ทำให้ทราบความเป็นมาปรากฏการณ์สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในอดีตซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและบางครั้งความรู้ที่ได้จากการย้อนรอยอดีตก็สามารถช่วยให้นักการศึกษาหลีกเลี่ยงการกระทำใดใดที่จะก่อให้เกิดความผิดพลาดดังที่เคยเป็นมาแล้ว (ทิสนา แคมมณี, 2545, หน้า 81)

2. การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในงานวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) ทำให้การแก้ไขปัญหามุ่งเฉพาะหน้าในช่วงที่ดำเนินงานวิจัยเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเหมาะสมกับสภาวะของบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนา

3. การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการประเมินโครงการและการประเมินหลักสูตร โดยเฉพาะในช่วงการประเมินกระบวนการ (Process evaluation) ทำให้ได้ทราบถึงความคลี่คลายของปัญหาในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนรวมทั้งเงื่อนไขของการดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการประเมินหลักสูตรนั้นผลที่ได้จากการประเมินเชิงคุณภาพสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาได้เป็นอย่างดี (ทิสนา แคมมณี, 2545, หน้า 83)

4. การใช้วิธีการเชิงคุณภาพผสมผสานกับวิธีการเชิงปริมาณในการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลทำให้ได้แบบทดสอบเชิงวินิจฉัย (Diagnostic test) ที่มีประสิทธิภาพ

5. การใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของนักเรียนหรือคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยของคนไทยในบริบทของสังคมไทยในแต่ละท้องถิ่นทำให้นักการศึกษาสะสมความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้จากกรณีศึกษาเพื่อนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัยหรือพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมของบุคคลต่อ ๆ ไป (ทิสนา แคมมณี, 2545, หน้า 83)

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความจริงในทุกมิติ สนใจข้อมูลด้าน ความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายหรือคุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล เน้นการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรง มักใช้เวลานานในการศึกษาดูตามระยะยาว ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชุมพล เปี่ยมศรี (2547, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติในทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน

สายรุ่ง ปลั่งกลาง (2547, หน้า 1) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีความคิดเห็นเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำคือ ด้านการประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและด้านการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผล 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีกระบวนการบริหารโรงเรียนที่แตกต่างกัน จำนวน 3 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านการควบคุม กำกับ นิเทศและประเมินผล 3) ข้าราชการครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนที่แตกต่างกันมีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผล 4) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของกระบวนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนด้านการตัดสินใจ ด้านการประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผล มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง และระดับต่ำ ส่วนกระบวนการบริหารโรงเรียนด้านการติดต่อสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารโรงเรียน ด้านการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทักษิณ อารยะจารุ (2548, หน้า 164) การศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานและขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหาคือ การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้ ปัญหาในขั้นตอนการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และการศึกษาดูงาน ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดผลและประเมินผล ทำให้ไม่สามารถจัดทำเอกสารการวัดผลประเมินผลได้ แนวทางแก้ปัญหาคือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม นิเทศ กำกับ ติดตาม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และจัดหาเอกสารให้ศึกษาด้วยตนเอง ปัญหาในขั้นตอนการตรวจสอบ คือ ไม่มีการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาในขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม และหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ดาร์ตัน พิมพ์อุบล (2549, หน้า 169) การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและครูวิชาการ โดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การนิเทศภายใน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม
- 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เยาวดี จุฑาพรธนาชาติ (2549, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่น ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และด้านประสิทธิภาพ 2) เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, หน้า 2) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เน้นการเรียนการสอน การสอนที่มีวัตถุประสงค์ และมีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เน้นการเรียนการสอน การสอนที่มีวัตถุประสงค์ และมีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง ซึ่งมีความถูกต้อง

ดวงหทัย ชูปบุตร (2551, หน้า 140) การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการพัฒนา หลักสูตร ด้านการนิเทศ การจัดการเรียนรู้และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน 2) ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน และ 3) เมื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน

กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 152) วิจัยเรื่อง กระบวนการการบริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติกระบวนการบริหารทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการจัดงบประมาณ ด้านการจัดทีมงาน ด้านการ ประสานงาน ด้านการรายงาน และด้านการอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าระดับการปฏิบัติกระบวนการบริหารของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02) ด้านการจัดองค์การ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99) ด้านการจัดงบประมาณ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) ด้านการจัดทีมงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85) ด้านการประสานงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83) ด้านการ รายงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79) และด้านการอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76) ตามลำดับ 2) ผู้บริหาร และครูผู้สอนให้ความสำคัญกับระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาด้านความสามารถใน การปรับตัว ด้านความสามารถในการผลิต และด้านความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวก โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถ ในการแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) ด้านความสามารถในการปรับตัว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01) ด้านความสามารถในการผลิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) และด้านความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69) ตามลำดับ 3) กระบวนการบริหารทั้ง 7 ด้านโดยรวมมีระดับความสัมพันธ์ สูงและมีทิศทางความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (เท่ากับ 0.710) และ 4) กระบวนการ การบริหารด้านการรายงาน ด้านการจัดงบประมาณ และด้านการประสานงาน โดยรวมส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งมีค่า สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ได้ (ร้อยละ 50.30) โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (ร้อยละ 28.806) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ชญญาพงษ์ชัย ชนินาฎ ณ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์ (2553, หน้า ก) ศึกษาปัญหาและ แนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา คือ

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนควรเพิ่มงบประมาณ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยการระดมทุนหรือรับบริจาค ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดหาคู่มือรวมทั้งติดตามประเมินให้ความรู้ความเข้าใจทุกระยะ ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดอบรมให้แก่ครู สนับสนุนการไปศึกษาดูงาน และเพิ่มสื่อการเรียนการสอนเข้าช่วยในการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ตลอดจนจัดหาหนังสือ คู่มือการวัดและประเมินผล และพัฒนาโปรแกรมช่วยในการวัดและประเมินผล

เดชนิ เถียรประกากุล (2553, หน้า 2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้ความสามารถด้านการบริหารงาน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารงานของครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคการสื่อสารเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นอย่างมาก แต่ครูยังต้องการฝึกฝนพัฒนาตนเองเพื่อให้เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และมีครูส่วนน้อยที่กำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาตนเองทำให้การปฏิบัติกิจกรรมทางด้านเทคโนโลยี ตามผลที่ได้ในการตอบแบบสอบถามยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก ส่งผลให้ภาพรวมที่ออกมาในด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ครูยังต้องการฝึกฝนเพิ่มเติม

สมพงศ์ ไควรรณ (2553-2554, หน้า 1) การพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมของโรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2553-2554 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการพัฒนาคุณภาพ

การบริหารงานวิชาการ โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2553-2554 อยู่ในระดับมาก

โดยปีการศึกษา 2554 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2553 2) ระดับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมของโรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2554 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2553 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2554 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2553 4) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน

วิชาการ โดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมของโรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2553-2554 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สมคิด มานะคิด (2554, หน้า 175) การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนใน ทักษะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์การบริหารงานด้าน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในทักษะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใน ระดับมาก และมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศ การเรียนการสอน ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนที่ โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมากและมี ความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียน การสอนในระดับมากครูที่ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นการบริหารงานด้าน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร ในระดับมากและมีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียนการสอน ในระดับมาก ส่วนครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสูงสุด คือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมาก และ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการเรียน การสอน ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบทักษะของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามเพศ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามเพศ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภานูรัตน์ นันตา และธนัญญา รัศมีเจริญ (2555, หน้า 132) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 2) ผลการศึกษาปัญหา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ กิจกรรมของนักเรียนมีมากเกินไป ทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนน้อย การเรียนการสอนจึงไม่ได้ผลตามที่ต้องการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน คือ ไม่มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ ไม่มีการจัดทำคู่มือ และระเบียบการวัดผล ประเมินผลที่ชัดเจน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน 3) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่คณะครู ในเรื่องของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรพิจารณาในการส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของทางหน่วยงานต้นสังกัด ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ จัดหาบุคลากรที่มีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาอบรม หรือให้ความรู้กับคณะครูและผู้บริหาร ด้านการนิเทศภายใน คือ จัดให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ ส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือ และระเบียบการวัดผล ประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน

โสภณ ม่วงทอง (2555, หน้า ก) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ดีและสอดคล้องกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า Chi-Square = 828.25, df= 428, p-value = 0.000, Relative Chi-Square = 1.94, ค่า GFI = 0.95, ค่า AGFI = 0.91, ค่า SRMR = 0.027, ค่า RMSEA = 0.034 และค่า CFI = 1.00 ซึ่งสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามค่าอิทธิพลจากมากไปน้อยมีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร และปัจจัยความผูกพันของครู

มณีรัตน์ บุญเต็ม (2557, หน้า 146) การวิจัยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ของโรงเรียนที่ 1 และโรงเรียนที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษากับขอบข่ายภารกิจการบริหารงานสถานศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องทั้ง 4 ด้าน การสังเคราะห์และพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากการสนทนากลุ่มอิงผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติเป็นเอกฉันท์กับทุกประเด็นของการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคลในสถานศึกษามีความเหมาะสมกับแนวทางการกระจายอำนาจที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาและมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

งานวิจัยในต่างประเทศ

คริสพีลล์ และแอนน์ (Chrispeels & Ann, 2001, p. 2) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 8 แห่ง การวิจัยดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียนหลักสูตรและการสอน โครงสร้างขององค์กรและภาวะผู้นำของครูใหญ่โดยการศึกษาและการรวบรวม โดยใช้การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผลการทดลอง และแบบการบันทึกข้อมูลจากการศึกษาพบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกันมีความจำเป็นในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2) การบริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ 3) ต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรที่ดี

เมเยอร์ (Meyer, 2002, p. 3) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาสมัยใหม่: องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบนิติบุคคลของเอกชน ซึ่งปรับตัวตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไปกับการจัดการศึกษาแบบของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาแบบของเอกชนดีกว่าแบบของรัฐ และการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้นไป

เบอร์ตัน (Burton, 2003, p. 243) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนในประเทศไทยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยรูปแบบการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจทำให้เกิดระบบยึดเหนี่ยวในองค์กรยากที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมส่งเสริมการดำเนินงานทั้งในด้านการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาการกำหนดหลักสูตรกำหนดแบบเรียนและการจัดการเรียนการสอนทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของประชาชน

ฮวัน เหวย-หวู (Hwang, Woei-Wuu, 2007, p. 2) ได้วิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในบทบาทที่เป็นจริงและคาดหวังตามทัศนคติของครูประถมศึกษาคูใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียนประถมศึกษาคือความสัมพันธ์ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านนักเรียนด้านหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์อำนวยความสะดวก และด้านการประชาสัมพันธ์ ทุกกลุ่มเสนอให้ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดหมายของโรงเรียน ส่วนครูใหญ่และคณะครูมีความเห็นว่าผู้ปกครองไม่ควรเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในส่วนที่ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้และยังไม่มี ความมั่นใจกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองไม่ควรกระตือรือร้นและรับผิดชอบน้อย จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและด้านการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผล ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต้องมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนในทิศทางที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า มีความแตกต่างกันของประสิทธิผลของกระบวนการบริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ของบุคลากร ตำแหน่งของบุคลากร และขนาดของโรงเรียน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดผลและประเมินผล ทำให้ไม่สามารถจัดทำเอกสารการวัดผลประเมินผลได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

การเลือกพื้นที่ศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เนื่องจากโรงเรียนยังมีปัญหาการบริหารงานด้านงานวิชาการ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน ประกอบไปด้วย

1. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 คน
2. หัวหน้าฝ่ายอนุบาล โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 คน
3. หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 คน
4. หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 คน
5. ครูผู้สอนที่รับผิดชอบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or standardized interviews) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์จะใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้ว เป็นแบบในการถามกับผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ เหมือนกันหมดทุกคน ซึ่งมีข้อดี คือ สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการวิเคราะห์ และสามารถทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ๆ ก็ได้ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ตรงกับจุดประสงค์การวิจัยที่สุด ซึ่งได้มีการกำหนดผู้ถูกสัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นการเฉพาะเจาะจง เพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามไว้เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา และครูผู้สอนที่รับผิดชอบ

การสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวม 18 คน โดยใช้การเก็บข้อมูลครอบคลุมขอบข่ายที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 12 ด้าน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วจึงได้วิเคราะห์สรุปข้อมูลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or standardized interviews) ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในขอบข่ายงาน 12 ด้าน ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้คือ

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผลประเมินผลและ

การเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยมีวิธีการดังนี้

วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แล้วร่างแบบสอบถาม

2. ประเด็นคำถามทุกคำถามมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 และเป็นคำถามที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง

3. คำถามที่ใช้มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือยากต่อการทำความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล

4. ลักษณะของคำถามไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำ หรือมีลักษณะเป็นการแนะแนวคำตอบแก่ผู้ให้ข้อมูล

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัยเพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสม

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจสอบแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาแก้ไขความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยวิธี IOC ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

2.1 ดร.ภักดิ์ภูษิต สมพงษ์ธรรม อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.2 ดร.ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.3 นาง ทวีพร ขาวโต ผู้ช่วยฝ่ายงานพัฒนาอาชีพ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ประธานที่ปรึกษาหลักและผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปใช้สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก แบตเตอรี่ คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก กล้องถ่ายภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายอนุบาล จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา จำนวน 1 คนและ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 14 คน รวมจำนวน 18 คน

2.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or standardized interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเพื่อให้ผู้ข้อมูลสามารถเปิดเผยสิ่งจูงใจ ความเชื่อ ทักษะของผู้ตอบที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยได้มีการเตรียมแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้วเป็นแบบในการถามกับผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือผู้สัมภาษณ์ จะใช้คำถามแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์เหมือนกันหมดทุกคน โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัย

2.4 ผู้วิจัยแสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ และขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียง ระหว่างการสัมภาษณ์

2.5 ผู้วิจัยสร้างปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีการทดสอบคำถามและคำตอบเพื่อเป็น แนวทางในการถาม คำถามต่อไป โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์

2.6 การสัมภาษณ์แต่ละรายจะสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่ เกิดขึ้น ที่เรียกว่า ข้อมูลอิ่มตัว (Data saturation) จึงหยุดการสัมภาษณ์

2.7 ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะจดบันทึกสรุปสั้น ๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญ และเมื่อจบการสัมภาษณ์ จะบันทึกข้อมูลอื่น ๆ ทันที เช่น ลักษณะท่าทาง ลักษณะน้ำเสียง ตามความเป็นจริง โดยไม่มีการตีความ นอกจากนี้ยังบันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัย ขณะที่รวบรวมข้อมูล

2.8 ผู้วิจัยถอดเทปรายวัน เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และข้อมูลที่ได้นำผู้วิจัยจะนำมาถอดเทปคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ในขณะที่ปฏิบัติภาคสนามได้ตรวจสอบความถูกต้องของการสัมภาษณ์ โดยเมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ในแต่ละประเด็นคำถาม ผู้วิจัยจะอ่านคำสัมภาษณ์เพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตรวจสอบข้อมูลที่ได้โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ Denzin (1970 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2547, หน้า 102) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 วิธี ดังนี้ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation) โดย

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือตรวจสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่จะนำมาพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ถ้าเวลาต่างกันจะได้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่

หากตรวจสอบแล้วพบว่าได้ข้อค้นพบเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือเก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ข้อค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งจากแบบสอบถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ โดยมาเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มา มีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแตกต่างกันแล้ว ข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าหากผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ก็ตามผลปรากฏว่า ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

การเขียนและเสนอข้อมูลในรายงานนี้ใช้วิธีเขียนพรรณนาวิเคราะห์เป็นหลัก โดยเมื่อเขียนจบ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ให้กับผู้ให้ข้อมูลอ่านเพื่อจะได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และตีความหมายจากการสัมภาษณ์ว่าเที่ยงตรงตามที่ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แล้วจึงแก้ไขข้อมูล นำเอาข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และสรุปผล แล้วจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ และกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจะตอบคำถามการวิจัย ได้แก่ ปัจจุบันมีปัญหาอะไรในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 และควรมีแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อย่างไร ทั้งนี้ข้อคำถามได้มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมตัวแปร 12 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์
- 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียน
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 8) ด้านการแนะแนวการศึกษา
- 9) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น
- และ 12) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปัญหาที่พบ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

- 1.1 ปัญหาที่พบในการพัฒนาหลักสูตร
ด้านการพัฒนาหลักสูตรพบปัญหา ดังนี้

1.1.1 โรงเรียนขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “มีปัญหาในการทำหลักสูตรโรงเรียนเพราะขาดคนที่มีความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อคนตาบอด”

1.2 ปัญหาที่พบในการนำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนพบปัญหา ดังนี้

1.2.1 หลักสูตรขาดความเป็นปัจจุบัน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาสังคมที่ว่า “หลักสูตรที่นำมาใช้ยังขาดความเป็นปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาหลักสูตรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มิเช่นนั้นจะทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ”

1.2.2 ขาดความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ต้องปรับแก้หลักสูตรโรงเรียนใหม่เพราะยังไม่สอดคล้องกับแนวทางของโรงเรียนเราซึ่งเป็นโรงเรียนเฉพาะด้านและเด็กบางส่วนก็เป็นเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้”

1.2.3 ขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “แม้ว่าจะมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง แต่โรงเรียนยังขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนตาบอด ทำให้การพัฒนาหลักสูตรยังไม่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “ครูที่ยังมีอายุน้อยลาออกเพื่อไปสอบบรรจุกันหมด ทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง”

1.3 ปัญหาที่พบในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรพบปัญหา ดังนี้

1.3.1 ขาดครูหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะด้านทั้งในโรงเรียนและจากเขตพื้นที่ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “การจัดการนิเทศเป็นการนิเทศกันเองไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิด เมื่อขอคำปรึกษาจากเขตพื้นที่ก็มักบอกว่า โรงเรียนเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้จัดการกันเองได้เลย”

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

2.1 ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

ด้านปัญหาในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ พบปัญหา ดังนี้

2.1.1 ลักษณะของกิจกรรมและรูปแบบการจัดกิจกรรมยังไม่ครอบคลุมและยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านของนักเรียน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาพลศึกษา “ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความพิการซ้อน”

2.1.2 ขาดสื่ออุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ว่า “เด็กมีความสนใจอยากจะทำทดลองหลายอย่าง แต่ก็ทำได้ไม่เต็มที่เพราะขาดสื่อ ขาดเครื่องมือ เช่น ตาช่าง ที่มีเสียงบอก หรือเทอร์โมมิเตอร์ที่มีเสียงบอก”

2.2 ปัญหาในการจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ด้านการจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง พบปัญหา ดังนี้

2.2.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กยังไม่ดีเท่าที่ควร เด็กขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายอนุบาลที่ว่า “เด็กนักเรียนของเรามีปัญหาที่หลากหลาย เช่น นักเรียนบางคนมีปัญหาด้านการเรียนรู้ทำให้ยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์เชิงระบบได้ตามวัย ส่งผลในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งต้องอาศัยทักษะในการเรียนรู้และฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้อย่างทันท่วงที” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายแนะแนวที่ว่า “ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาของเด็กไม่น่าพอใจ ปัญหาอย่างหนึ่งที่น่าคิดคือ จากการสอบถามพูดคุยกับเด็ก ในประเด็นที่ว่า ช่วงปิดภาคเรียนขณะอยู่ที่บ้านได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง จากคำตอบของเด็ก 7 ใน 10 คน เด็กตอบเหมือนกันว่า ไม่ได้ทำอะไรอยู่บ้านเลย ๆ คนเดียว พ่อแม่ไปทำงาน โอกาสที่จะได้ออกไปเที่ยวข้างนอกกับครอบครัวน้อยมาก ถ้าเป็นอย่างนี้มันก็ย่อมส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการความคิดของเด็ก เพราะเด็กขาดโอกาส”

2.2.2 เวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาพลศึกษาที่ว่า “เวลาในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะนักเรียนตาบอดหรือนักเรียนที่มีความพิการซ้อนต้องการเวลาในการเรียนรู้ที่มากกว่าเด็กปกติ”

2.3 การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
ด้านการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
พบปัญหา ดังนี้

2.3.1 บรรยากาศการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นที่ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ครูส่วนหนึ่งโดยเฉพาะครูเก่า ๆ ยังยึดติดกับการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กขาดโอกาสในการแสดงออก”

2.3.2 ขาดการเรียนรู้นอกสถานที่ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้จากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ว่า “เด็กขาดประสบการณ์จริง ทั้งนี้เพราะ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนยังไม่เพียงพอ อีกอย่างคือเราไม่ค่อยได้พาเด็กออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น แหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์”

3. ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

3.1 ปัญหาในการจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล

ด้านการจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล พบปัญหา ดังนี้

3.1.1 มาตรฐานหรือตัวชี้วัดของกระทรวงหลายข้อไม่สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษได้ ทำให้ไม่สามารถบ่งบอกถึงประสิทธิภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน รวมทั้งสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ถ้าเป็นเด็กที่ตาบอดเพียงอย่างเดียวก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ที่นี้เรามีเด็กที่พิการซ้อนซึ่งการวัดผลด้วยการสอบแบบทั่ว ๆ ไปไม่สามารถนำมาใช้ได้เต็มที่ อีกอย่างจะนำเอาเกณฑ์วัดผลที่ใช้กันทั่วไปมาใช้กับเด็กกลุ่มพิการซ้อนก็ไม่ได้ มันคนละอย่างกัน” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวัดผลที่ว่า “มีปัญหาในการวัดประเมินผลข้องข้างมากทั้งนี้เพราะระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละคนมีความหลากหลาย ดังนั้นรูปแบบของแผนการวัดผลประเมินผลที่ใช้ในโรงเรียนทั่วไปนำมาใช้ไม่ได้ต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพความพิการ”

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

4.1 ปัญหาที่พบในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบปัญหา ดังนี้

4.1.1 ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ก็มีครูบางท่านพยายามทำ แต่ส่วนใหญ่ก็ลอกเขามา ไม่รู้ว่าถูกหรือผิด เหมาะสมหรือแก้ปัญหาได้หรือเปล่าก็ไม่รู้”

4.1.2 โรงเรียนไม่มีแนวทางส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูวิชาภาษาอังกฤษที่ว่า “โรงเรียนไม่มีแนวทางหรือมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริม ให้ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนกับครู”

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

5.1 ปัญหาที่พบในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบปัญหา ดังนี้

5.1.1 โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย และไม่ได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์หรืองบประมาณจากภาครัฐในการจัดหาเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อความต้องการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาคอมพิวเตอร์ที่ว่า “สื่อ เทคโนโลยี ที่ใช้กับคนตาบอดส่วนใหญ่ไม่มีผลิตในประเทศ ต้องสั่งจากยุโรป หรืออเมริกา ซึ่งมีราคาแพง รัฐก็ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร เงินอุดหนุนรายหัวของเด็กก็ได้เท่ากับเด็กปกติ ทั้งที่ต้นทุนการเรียนการสอนของเด็กตาบอดสูงกว่ามาก แม้กระทั่งหนังสือเรียนก็ต้องผลิตกันเอง”

5.2 การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา

ด้านการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา พบปัญหา ดังนี้

5.2.1 ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอนคนตาบอด

ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้ช่วยฝ่ายบริหารทั่วไปที่ว่า “สื่อหลายอย่างที่ทำไมใช้ไม่ได้ผล เพราะครูขาดความเข้าใจ ขาดทักษะในการผลิตสื่อเพื่อคนตาบอด เช่น ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของพื้นผิว หรือการตัดกันของสี”

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พิทยาลงในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

6.1 ปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษานอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษานอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ พบปัญหา ดังนี้

6.1.1 นักเรียนขาดโอกาสในการใช้หรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “มีความยุ่งยากในการนำนักเรียนออกนอกสถานที่ทำให้ครูไม่ยอมนำนักเรียนออกไป” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาแนะแนวที่ว่า “แหล่งเรียนรู้บางส่วนก็ไม่สะดวกที่คนตาบอดจะเข้าไปใช้ หรือบางแห่งพอเราบอกว่าจะพาเด็กตาบอดไปทัศนศึกษาก็ปฏิเสธเอาคือ ๆ”

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พิทยาลงในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

7.1 ปัญหาที่พบในการนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา

ด้านการนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา พบปัญหา ดังนี้

7.1.1 ขาดบุคคลที่เข้าใจการนิเทศด้านการศึกษาพิเศษ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “เรื่องของงานนิเทศภายในคิดว่ายังทำได้ไม่ดีกับมาตรฐานที่ต้องการ ยังต้องมี

การพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งการสร้างความรู้ การให้ความรู้และการนิเทศเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ”

7.2 ปัญหาที่พบในการนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบปัญหา ดังนี้

7.2.1 ไม่มีศึกษานิเทศก์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “เวลาขอคำแนะนำไปเขตก็มักจะบอกว่า เป็นโรงเรียนพิเศษให้จัดการกันเองได้เลย”

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

8.1 ปัญหาที่พบในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบปัญหา ดังนี้

8.1.1 การออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนทำได้ยากทั้งนี้เพราะนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด หรืออยู่ต่างอำเภอที่ห่างไกลจากโรงเรียน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นท่านหนึ่งที่ว่า “ถ้าเป็นการให้ความช่วยเหลือขณะที่เด็กอยู่ที่โรงเรียนไม่มีปัญหาอะไร แต่ตอนปิดภาคเรียนเด็ก ๆ กลับบ้านส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด จะไปเยี่ยมให้ความช่วยเหลืออะไรก็ลำบาก” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “สอนหนังสือมาหกปียังไม่เคยออกเยี่ยมบ้านเด็กเลย”

8.1.2 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ เช่น การประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จัดปีละครั้งก็มาคั่นน้อยมาก”

8.2 ปัญหาที่พบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น พบปัญหา ดังนี้

8.2.1 ขาดแนวทางหรือวิธีการในการดำเนินการด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาแนะแนวที่ว่า “แนวทาง

หรือเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแนะแนวระหว่างโรงเรียนน้อยมาก ส่วนใหญ่ก็ต่างคนต่างทำ”

9. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

9.1 ปัญหาที่พบในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษา

ด้านการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษา พบปัญหา ดังนี้

9.1.1 มีครูลาออกเพื่อไปสอบบรรจุบ่อยครั้งทำให้ครูผู้สอนที่รับเข้ามาใหม่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการสอนผู้พิการทางสายตา จึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ครูลาออกบ่อย พอรับครูใหม่เข้ามาก็ต้องมาเริ่มฝึกงานกันใหม่ เริ่มต้นใหม่ กว่าจะลงตัวก็ต้องใช้เวลา บางคนมาอยู่ได้แค่ปีเดียวก็ลาออก สถานการณ์แบบนี้มันก็ส่งผลโดยตรงต่อการประเมิน” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “เรื่องการประเมินมาตรฐานตามกระทรวงนี้มันก็ยาก เรามีปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านความหลากหลายหลายด้าน การพัฒนาการของเด็ก ประสบการณ์ของครูเองก็มีส่วนสำคัญมาก ทำงานที่นี้มา 10 ปี มีครูลาออกบ่อยมาก ครูใหม่ที่เข้ามาก็ต้องใช้เวลาในการหาประสบการณ์”

9.2 ปัญหาที่พบในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาภายใน โดยสำนักงานเขตพื้นที่

ด้านการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยสำนักงานเขตพื้นที่ พบปัญหา ดังนี้

9.2.1 เกณฑ์การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยสำนักงานเขตพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะด้าน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “มันไม่มีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน โรงเรียนสอนคนตาบอดโดยตรง เวลาเขามาประเมินก็ดูแต่เอกสาร” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “มีการนำเอาหลักเกณฑ์ในการประเมินบางข้อที่ใช้กับโรงเรียนปกติทั่วไปมาใช้กับโรงเรียนสอนคนตาบอด ทำให้ขาดความเหมาะสมและไม่ทราบปัญหาที่แท้จริง”

9.2.2 ผู้เข้ามาประเมินไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับคนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “เวลาที่มีการประเมินเห็นได้ชัดว่าผู้ที่เข้ามาประเมิน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ และคำพูดที่ได้ยินบ่อยที่สุดคือไม่เป็นไร เราเป็น โรงเรียนการศึกษาพิเศษทำไปเถอะ เลยไม่รู้ว่ามีดีหรือไม่ดี”

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

10.1 ปัญหาที่พบในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน พบปัญหา ดังนี้

10.1.1 สังคมยังมีความเชื่อว่า คนพิการคือบุคคลที่ไร้ความสามารถ หรือมีความสามารถที่ด้อยกว่าคนทั่วไป ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาสังคมที่ว่า “ปัญหามันไม่ได้อยู่ที่การจัดเนื้อหาสาระการเรียนการสอนเพราะเราก็จัดตามหลักสูตร หลักเกณฑ์ของกระทรวง แต่ปัญหามันอยู่ที่ทัศนคติของคนในสังคม เพราะไม่ว่าจะอย่างไรคนส่วนใหญ่ก็มองว่าคนพิการเป็นคนที่ไม่มีกรรม คือความสามารถ”

10.2 ปัญหาที่พบในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา พบปัญหา ดังนี้

10.2.1 ชุมชนให้ความสนใจในด้านของการกุศล การทำบุญมากกว่าการให้ความสนใจด้านเนื้อหาสาระหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “คนส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจในเนื้อหาสาระที่เราจัดให้เด็กเพราะเขาเองก็ยังไม่รู้ว่ามันต้องทำอะไร เขาเข้ามาเพราะต้องการทำบุญมากกว่า”

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด

พระมหาไถ่พิทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบ ดังนี้

11.1 ปัญหาที่พบในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ พบปัญหา ดังนี้

11.1.1 ขาดการบริหารจัดการองค์ความรู้ร่วมกัน ทำให้การเผยแพร่ความรู้จากสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่งไม่มีความต่อเนื่อง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “โรงเรียนสอนคนตาบอดต่าง ๆ ยังขาดการวางแผนการกำหนดการจัดกิจกรรมและแนวทางในการพัฒนาต่อขอความร่วมมือ ทำให้การพัฒนาทางด้านวิชาการเป็นเรื่องของภายในไม่สามารถสร้างให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องได้”

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 ปัญหาที่พบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบปัญหา ดังนี้

12.1.1 การสร้างร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวของนักเรียนหรือชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ นอกสถานศึกษาทำได้้น้อยมาก ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “เรื่องนี้ทำน้อยมาก เพราะมันเป็นการจัดการศึกษาคณะด้าน ผู้ปกครองเองก็ไม่สนใจเชิญมาประชุมปีละครั้งก็มาน้อยมาก”

จากการศึกษาปัญหาพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ว่า ในปัจจุบันโรงเรียนยังขาดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ทำให้ไม่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการออกแบบลักษณะของกิจกรรมที่ไม่สามารถตอบสนองต่อ

ความต้องการเฉพาะด้านของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความพิการซ้อน นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนขาดสื่ออุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมหลายประเภท เช่น ตาซังที่มีเสียงบอก หรือ เทอร์โมมิเตอร์ที่มีเสียงบอก เป็นต้น รวมถึงครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียน การสอนสำหรับคนตาบอด สื่อหลายอย่างที่ทำจึงใช้ไม่ได้ผล นอกจากนี้ในด้านของทักษะการคิด วิเคราะห์ เด็กนักเรียนยังมีปัญหาที่หลากหลาย เช่น นักเรียนบางคนมีปัญหาด้านการเรียนรู้ทำให้ไม่สามารถคิดวิเคราะห์เชิงระบบได้ตามวัย ส่งผลในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพราะเด็กส่วนใหญ่ จะอยู่บ้านเฉย ๆ ไม่ได้ออกไปทำกิจกรรมข้างนอก จึงทำให้ขาดการพัฒนากระบวนการทาง ความคิด ขณะที่บรรยากาศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ แนวทางให้แก่ผู้เรียน จึงไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน นอกจากนี้เด็กนักเรียนยังขาดโอกาสในการใช้หรือ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เนื่องจากความยุ่งยากในการนำนักเรียนออกนอกสถานที่ทำให้ครู ไม่อยากนำนักเรียนออกไป ส่วนมาตรฐานหรือตัวชี้วัดของกระทรวงหลายข้อไม่สามารถนำมาใช้ กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษได้ ทำให้ไม่สามารถบ่งบอกถึงประสิทธิภาพของผู้เรียนได้อย่าง แท้จริง ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน รวมทั้งสถานศึกษาได้อย่าง เหมาะสม ขณะที่โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่เข้าใจการนิเทศด้านการศึกษาพิเศษ ทำให้การนิเทศ ภายในทำได้ไม่เต็มตามมาตรฐาน นอกจากนี้การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังคงประสบ ปัญหาเช่นเดียวกัน เพราะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง จึงขาดการแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ รวมถึงสังคมยังมีความเชื่อว่าคนพิการคือบุคคลที่ไร้ความสามารถ ชุมชนส่วนใหญ่ ให้ความสนใจการกุศล การทำบุญ มากกว่าการให้ความสนใจด้านเนื้อหาสาระของคนพิการ ขณะที่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ยังขาด การบริหารจัดการองค์ความรู้ร่วมกัน ทำให้การเผยแพร่ความรู้จากสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบัน หนึ่งไม่มีความต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนา

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พิทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีแนวทางพัฒนาดังนี้

1.1.1 จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดอบรม ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอดอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “โรงเรียนต้องมีงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตร อาจทำโดยการเขียนโครงการเพื่อขอรับจากแหล่งทุนต่าง ๆ หรือส่งคณะครูเข้าร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดอื่น ๆ ที่มีการจัด โครงการ หรือถ้าเป็นไปได้ก็อยากทราบว่าในประเทศที่เจริญแล้วเขาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนกันอย่างไร เช่น ใน ญี่ปุ่น ในยุโรป หรือในอเมริกา ซึ่งควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง”

1.1.2 จัดตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “ควรจัดตั้งคณะทำงานที่ชัดเจนในการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้และนำมาปรับใช้เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพความต้องการ โดยคณะทำงานควรมาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

1.2 การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน

ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนมีแนวทางพัฒนาดังนี้

1.2.1 จัดให้มีการทบทวนพิจารณาหลักสูตรเพื่อความเป็นปัจจุบันและเพื่อความถูกต้องสอดคล้องต่อสภาพสังคมและ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “หลักสูตรการเรียนการสอนมีความสำคัญมาก เพราะเป็นแนวทางให้กับครู ดังนั้นต้องทำให้หลักสูตรมีความเป็นปัจจุบัน ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญอีกอย่างคือ ต้องมีความเหมาะสมกับ โรงเรียนของเรา ต้องเป็นหลักสูตรที่มันสามารถพัฒนาเด็กของเราได้จริง ๆ เพราะเราต้องแสดงให้เห็นและยอมรับในความสามารถของคนตาบอด”

1.2.2 จัดให้มีการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มทักษะของครูตลอดจนมีการปรับปรุงระบบสวัสดิการครูเอกชนที่สอนใน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ต้องจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอน และการผลิตสื่อการเรียนการสอนคนตาบอด และมีการศึกษาดูงาน อย่างสม่ำเสมอ” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ช่วยฝ่ายบริหารทั่วไปที่ว่า “เรื่องสวัสดิการของครูเราก็สำคัญ ถ้าสวัสดิการของเราไม่ดีพอครูก็ย้ายออก พอรับครูใหม่เข้ามามันก็เหมือนรับนักศึกษาฝึกสอนนั่นแหละ เพราะเราก็ต้องมาฝึกกันใหม่ ยิ่งเดี๋ยวนี้ครูลาออกเพื่อไปสอบบรรจุกันเยอะ จะไปว่าเขาก็ไม่ได้เพราะมันเป็นสิทธิ์ของเขา เราต้องปรับปรุงระบบสวัสดิการของเราเพื่อดึงดูดครูให้อยู่กับเรานาน ๆ”

1.3 การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรมีแนวทางพัฒนาดังนี้

1.3.1 จัดอบรม ศึกษาดูงานตลอดจนร่วมมือกับเขตพื้นที่ในการขอคำปรึกษาในด้านการนิเทศหลักสูตร ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ถ้าเราทำคนเดียวก็ไม่แน่ใจ

ว่าถูกหรือผิด มันต้องขอคำปรึกษาจากคนที่เขารู้ เช่น ศิษยานิเทศก์ของเขต แล้วนำเอาคำแนะนำมาปรับใช้ นอกจากนี้ก็ต้องจัดอบรม ให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้ครูของเรา”

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

ด้านแนวทางการพัฒนาในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

2.1.1 ต้องมีกระบวนการการแบ่งกลุ่มตามระดับความพิการที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดกิจกรรมพัฒนา ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายอนุบาลที่ว่า “ถ้าจะให้ได้ดี รูปแบบของกิจกรรมที่นำมาใช้ต้องมีความหลากหลาย ส่วนในเรื่องของการแบ่งกลุ่มที่เราทำอยู่ตอนนี้ยังไม่เพียงพอ ต้องแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มตามลักษณะของพัฒนาการที่ใกล้เคียงกัน เพื่อความง่ายในการจัดกิจกรรมตามความถนัดหรือตามระดับของพัฒนาการ”

2.1.2 จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ว่า “สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับเด็กของเราคือเรื่องของสื่อที่เด็กสามารถสัมผัสหรือใช้เองได้ เพราะเขามองไม่เห็น สื่อที่นำมาใช้มันต้องสามารถสร้างมโนภาพ สร้างความเข้าใจให้กับคนตาบอดได้ เช่น ถ้าเราจะอธิบายรูปร่างหน้าตาของเสือให้คนตาบอดเข้าใจ จะทำอย่างไร จะให้เด็กไปคลำเสือกี่ไม่ได้ ดังนั้นมันต้องมีสื่อ”

2.2 การจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง

ด้านการจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง มีแนวทางพัฒนาดังนี้

2.2.1 ต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้หลากหลายครอบคลุม เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายแนะแนวที่ว่า “ต้องให้เด็กได้มีโอกาส มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ให้เขาได้ตัดสินใจในสิทธิขั้นพื้นฐานของเขา” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายแนะแนวที่ว่า “การพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย ด้านการคิดวิเคราะห์ จะหวังแต่ทางโรงเรียนอย่างเดียวไม่ได้ พ่อแม่ครอบครัวต้องช่วยด้วย ต้องแสดงให้เขาเห็นว่า ถึงแม้ว่าเขาจะพิการแต่เขาก็เป็นที่ยอมรับ ทุกคนรักเขา พาเขาไปสัมผัสกับโลกภายนอก ไปเที่ยวด้วยกัน สิ่งเหล่านี้มันมีผลทางใจ ต่อความรู้สึกลึกซึ้งของเด็ก”

2.2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ว่า “ชั่วโมงเรียนของเด็กมันเยอะ มากมายหลายวิชา ขนาดเด็กตาดียังเรียนแทบไม่ทัน ยิ่งตาบอดเราไม่ต้องพูดถึง ตัดออกก็ไม่ได้เดี๋ยวไม่เป็นไปตามหลักสูตร วิธีที่ง่ายที่สุดมันก็ต้องมาสอนกันนอกห้องเรียน แต่ควรจะเป็นการเรียนปนเล่น ไม่จู้จี้เด็กเบื่อแน่”

2.3 การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
ด้านการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

2.3.1 ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ครูต้องเป็นผู้สร้างให้เกิดบรรยากาศที่น่าเรียน ทั้งทางสภาพแวดล้อม ทางการมีส่วนร่วมในห้องเรียนเคยถามครูท่านหนึ่งว่า ทำไมไม่จัดห้องเรียนให้สวยงาม ได้รับคำตอบว่า จัดไปเด็กก็ไม่เห็น ได้รับคำตอบแบบนี้ก็ไม่ไหวเพราะเด็กไม่เห็นแต่ครูเห็น ทุกคนต้องการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่สวยงามคนตาบอดเองก็เช่นเดียวกัน”

2.3.2 ส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานที่ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ว่า “ควรพาเด็กไปทัศนศึกษานอกห้องเรียนให้มากขึ้น เช่น ตลาด วัด แหล่งท่องเที่ยว หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะสามารถสร้างทัศนคติ สร้างความคิดวิเคราะห์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี”

3. ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล

ด้านการจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

3.1.1 จัดให้มีรูปแบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะความพิการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวัดผลที่ว่า “ก็ต้องเน้นไปที่กลุ่มของเด็กที่พิการซ้อน โดยปกติเรามีการแบ่งกลุ่มเด็กตามลักษณะความพิการอยู่แล้ว เพียงแต่เพิ่มเติมในรายละเอียด เช่น จัดให้มีการวัดผลตามกลุ่มความพิการที่ได้แยกไว้ และสำหรับเด็กในกลุ่มนี้ก็คงไม่ต้องไปยึดตามหลักอะไรให้มากปรับหลักเกณฑ์การวัดผลให้เหมาะสมกับเด็ก และส่งเสริมดึงเอาความสามารถของเขาออกมา ให้เขาได้แสดงความสามารถของเขามีอยู่อย่างเต็มที่ เพราะถ้าพิจารณาดูให้ดี

จะเห็นว่าเด็กหลายคนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ คือเรียนหนังสือไม่ได้แต่เล่นดนตรี หรือมีความสามารถด้านอื่น ๆ ที่ดีมาก”

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาดังนี้

4.1 การทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1.1 จัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้มีการนำเอาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาปรับใช้อย่างจริงจังดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “ต้องจัดอบรมเรื่องของการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริม กระตุ้นให้มีการนำเอาผลงานวิจัยที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ที่สำคัญครูต้องเป็นนักค้นคว้า”

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาดังนี้

5.1 การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

5.1.1 รัฐต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนในการจัดซื้อ เทคโนโลยีด้านการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาสังคมที่ว่า “รัฐต้องจัดสรรงบประมาณพิเศษที่ชัดเจนในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนสอนคนตาบอด อย่างน้อยก็ในเรื่องของหนังสืออักษรเบรลล์ มันควรจะมีโรงพิมพ์หนังสืออักษรเบรลล์ของรัฐที่มีหน้าที่ผลิตหนังสือให้กับโรงเรียน หรือคนตาบอด”

5.2 การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา

ด้านการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.2.1 ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มากที่สุดตลอดจนประสานความร่วมมือกับสถาบันด้านเทคโนโลยีในการร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับคนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาคอมพิวเตอร์ที่ว่า “จะรอแต่สื่อจากต่างประเทศอย่างเดียวไม่ได้ ครูต้องเป็นนักประดิษฐ์ด้วย บางอย่างอาจไม่ได้มาตรฐานเหมือนของต่างประเทศแต่ก็ดีกว่าไม่มีอะไรเลย อีกอย่างที่เราควรทำคือ โดยปกติโรงเรียนหรือสถาบันที่สอนด้านเทคโนโลยี พวกนักศึกษาเขาจะมีโครงการผลิต คั่นคว่า เราจำจะประสานให้เขารองผลิตคั่นคว่าสื่อการเรียนการสอน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนตาบอดบ้าง ถ้าทำได้ก็จะช่วยได้เยอะ”

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

6.1 การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

6.1.1 ประสานความร่วมมือไปยังแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะจากภาครัฐ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาแนะแนวที่ว่า “ไม่ว่าจะมีปัญหาอย่างไรแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่มีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เราต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้ได้ ถ้าจำเป็นจะต้องออกไปข้างนอก ในขั้นต้นอาจประสานไปยังโรงเรียนสอนคนตาบอดด้วยกันว่าเขามีแหล่งเรียนรู้ที่เราต้องการไหม หรืออาจมุ่งไปที่หน่วยงานของภาครัฐเพราะไม่ว่าจะอย่างไรเขาต้องให้ความร่วมมือกับเราอยู่แล้ว”

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

7.1 การนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา

ด้านการนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

7.1.1 จัดอบรม ศึกษาดูงานด้านการนิเทศการสอนสำหรับโรงเรียนสอนคนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “โรงเรียนต้องจัดให้มีการอบรมด้านการนิเทศ การเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นไปที่การนิเทศการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนสอนคนตาบอด นอกจากนี้ต้องมีการศึกษาดูงานซึ่งอาจดูจากโรงเรียนทั่วไปแล้วนำมาปรับใช้กับโรงเรียนของเรา”

7.1.2 ประสานความร่วมมือในการวางแผนร่วมกัน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายอนุบาลที่ว่า “ควรมีการวางแผนร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผนทางการนิเทศ โรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ”

7.2 การนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

7.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาคงพิจารณาเข้าร่วมในการนิเทศ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการโดยตรงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ เช่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษาของคนพิการให้มากกว่านี้ทั้งในด้านงบประมาณและด้านการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ”

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

8.1 การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

8.1.1 เน้นไปที่การให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องของการดูแลบุตรหลานที่เป็นคนตาบอด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นท่านหนึ่งที่ว่า “ถ้าจะออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กทุกคนคงเป็นไปได้ยาก เพราะเด็กมาจากหลายจังหวัดมาก มันต้องมุ่งไปที่ตัวผู้ปกครอง ในการกระตุ้น ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานที่ตาบอด เช่น ของงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อจัดอบรมให้ความรู้กับผู้ปกครอง หรือจัดสรรงบในการออกพื้นที่ให้ความช่วยเหลือในรายที่คิดว่าจำเป็นมากที่สุด”

8.1.2 สร้างมาตรการที่เข้มแข็งจริงจังในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ในการให้ความรักและเห็นความสำคัญบุตรหลานที่พิการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครู

ฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “เราต้องจริงจังกับเรื่องนี้ คือต้องมีมาตรการในการกระตุ้น หรือแม้แต่บังคับผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เช่น ออกพื้นที่ให้ความรู้ จัดอบรมให้ความรู้ ซึ่งควรทำทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน”

8.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น
ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น
มีแนวทางพัฒนาดังนี้

8.2.1 จัดตั้งสมัชชาหรือสมาคมโรงเรียนสอนคนตาบอดเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายปกครองที่ว่า “มันต้องมีองค์กรกลางในการสร้างความร่วมมืออย่างถาวร เช่น อาจจัดตั้งเป็นสมัชชาหรือสมาคมโรงเรียนสอนคนตาบอดโดยตรง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในเรื่องต่าง ๆ อีกอย่างของการรวมตัวกันเป็นสมาคมคือมันง่ายในการของบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ”

9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

9.1 การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา

ด้านการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนาดังนี้

9.1.1 จัดอบรมศึกษาดูงานให้ความรู้เรื่องการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายในตลอดจนสร้างระบบสวัสดิการที่ดีเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการทำงานของครู ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายบริหารทั่วไปที่ว่า “การจัดอบรมและศึกษาดูงานเป็นเครื่องมือที่ดีในการสร้างความรู้ สร้างประสบการณ์ ต้องทำอย่างสม่ำเสมอแล้วนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้มาปรับใช้กับโรงเรียนของเรา อีกอย่างที่สำคัญคือเราต้องปรับปรุงระบบสวัสดิการของเราให้ดี ให้สามารถดึงดูดครูได้ ทำให้ครูรู้สึกมั่นคง มีความสุขในการทำงานกับเรา”

9.1.2 จัดตั้งฝ่ายงานที่ชัดเจนด้านการประกันคุณภาพ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาอังกฤษที่ว่า “ควรคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์และควรปรับขั้นตอนให้เกิดความกระชับ ปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้โดยง่ายเพื่อที่จะทำให้เกิดการทำงานด้านประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ”

9.2 การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายในโดยสำนักงานเขตพื้นที่

ด้านการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายในโดยสำนักงานเขตพื้นที่ มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

9.2.1 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคงต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อวางมาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “ไม่ควรปล่อยให้ไปเป็นแบบมาตรฐานใครมาตรฐานมัน ต้องมีการประชุมพูดคุย ประเมินกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคงต้องมาในเรื่องของการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายในของโรงเรียนสอนคนตาบอดเพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนสอนคนตาบอดทั่วประเทศ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ต้องมาร่วมกันเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน และใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้ในการประเมิน”

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาดังนี้

10.1 การจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
ด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

10.1.1 จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนที่ว่า “ในฐานะที่เราเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับคนพิการ เราก็ต้องเป็นแหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ อาจทำโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น โดยเราจะเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ เช่น สิทธิคนพิการตามกฎหมาย การดูแลบุตรหลานที่พิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาของคนพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตลอดจนจัดให้มีการแสดงความสามารถของเด็กนักเรียน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการให้ความรู้ที่ชุมชนขาด เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนพิการก็มีความสามารถ และเป็นการประชาสัมพันธ์การทำงานของโรงเรียนไปในเวลาเดียวกัน”

10.2 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนาดังนี้

10.2.1 โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่ดี ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับความพิการ ทั้งในด้านของการดูแล ป้องกัน การฟื้นฟู ให้กับชุมชน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูฝ่ายวิชาการที่ว่า “โดยปกติที่โรงเรียนของเรามีแขกเข้ามามากอยู่แล้ว เราสามารถจัดเป็นป้ายหรือบอร์ดนิทรรศการ หรือแม้แต่เปิดวิดีโอ ตั้งไว้ในจุดที่สำคัญ ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับคนตาบอดไปในตัว”

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ดังนี้

11.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

11.1.1 จัดให้มีองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของครูสอนวิชาภาษาไทยที่ว่า “ผู้บริหารโรงเรียนสอนคนตาบอดแต่ละแห่งต้องมาประชุมร่วมกัน แล้วจัดตั้งเป็นสมาคมขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์ในการร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น ร่วมกันศึกษาค้นหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะประโยชน์ต่อโรงเรียน ในการพัฒนาการศึกษาของคนตาบอด”

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีแนวทางพัฒนา ดังนี้

12.1.1 จัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่ในการสร้างการมีส่วนร่วม ดังตัวอย่างคำ สัมภาษณ์ของครูฝ่ายบริหารทั่วไปที่ว่า “โรงเรียนต้องหาบุคคลที่มีความรู้และทักษะในการสร้าง การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนความร่วมมือและสร้างการขับเคลื่อน หรือจัดหา สื่อและนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้กับแต่ละกลุ่ม”

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอด พระมหาไถ่พัทยา ฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีผู้ให้แนวทาง

การพัฒนาว่า โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดอบรมและประสานความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอดอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็น ปัจจุบันและถูกต้องสอดคล้องต่อสภาพสังคมและ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเพิ่มทักษะ ของครู และควรแบ่งกลุ่มตามระดับความพิการเพื่อจัดการกิจกรรมพัฒนาตามความถนัดหรือ ตามระดับของพัฒนาการ นอกจากนี้ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และจัดบรรยากาศ การเรียนการสอนให้หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ได้มี ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ขณะที่การวัดผลประเมินผลควรมีความสอดคล้องกับลักษณะ ความพิการ ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนกล้าแสดงความสามารถของเขา ส่วนครูผู้สอนควรได้รับการ ส่งเสริมให้มีการนำเอาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ขณะที่รัฐบาลต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอนให้ เพียงพอ และจัดให้มีการศึกษาดูงานด้านการนิเทศการสอนสำหรับโรงเรียนสอนคนตาบอด เพื่อนำมาปรับใช้กับ โรงเรียนสอนคนตาบอด รวมถึงการศึกษาดูงานให้ความรู้เรื่องการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน ตลอดจนสร้างระบบสวัสดิการที่ดี เพื่อให้เกิด ความมั่นคงในการทำงานของครู นอกจากนี้โรงเรียนควรให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องของ การดูแลบุตรหลานที่เป็นคนตาบอด สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองในการให้ความรักและเห็น ความสำคัญบุตรหลานที่พิการ และจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนพิการแก่ชุมชน เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับความพิการ และที่สำคัญควร สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อร่วมมือกันศึกษาค้นหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะ เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียน ตลอดจนควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยน ความรู้กับแต่ละกลุ่ม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นบุคลากรของทางโรงเรียนทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติการจำนวน 18 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or standardized interviews) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและแนวทางพัฒนาในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาฯ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สรุปผล

ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล หัวหน้าฝ่ายประถมศึกษา หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา และ ครูผู้สอน ทั้งสิ้น จำนวน 18 คน สามารถนำมาวิเคราะห์สรุปปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้ดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า โรงเรียนยังมีครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด และครูที่มีความรู้ความเข้าใจใน

การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ยังมีอยู่น้อย ทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และไม่สอดคล้องกับแนวทางของโรงเรียน

2. ปัญหาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สามารถสรุปผลได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมและรูปแบบการจัดกิจกรรมยังไม่ครอบคลุมและยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านของนักเรียนเท่าที่ควร โรงเรียนยังขาดสื่ออุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น ตาข่าย ที่มีเสียงบอก หรือเทอร์โมมิเตอร์ที่มีเสียงบอก ขณะที่ด้านการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง เด็กนักเรียนยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และขาดการเรียนรู้นอกสถานที่ รวมถึงเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ บรรยากาศการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นที่ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

3. ปัญหาการพัฒนาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้ สามารถสรุปผลได้ว่า มาตรฐานหรือตัวชี้วัดของกระทรวงหลายข้อไม่สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษได้ ทำให้ไม่สามารถบ่งบอกถึงประสิทธิภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน รวมทั้งสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

4. ปัญหาการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยของครูยังไม่เพียงพอ ประกอบกับโรงเรียนยังไม่มีแนวทางส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยที่ชัดเจน ดังนั้นการนำรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนและผลงานวิจัยต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนจึงยังมีอยู่น้อย

5. ปัญหาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย และไม่ได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์หรืองบประมาณจากภาครัฐในการจัดหาเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อความต้องการ ขณะที่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอนคนตาบอด

6. ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถสรุปผลได้ว่า นักเรียนขาดโอกาสในการใช้หรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เพราะมีความยุ่งยากในการนำนักเรียนออกนอกสถานที่ ทำให้ครูไม่อยากรุ้มนักเรียนออกไป

7. ปัญหาการพัฒนาการนิเทศการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการนิเทศการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า บุคคลที่เข้าใจการนิเทศ ด้านการศึกษาพิเศษยังมีอยู่น้อย ยังต้องมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งการสร้างความรู้ การให้ความรู้ และการนิเทศ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

8. ปัญหาการพัฒนาการแนะแนวการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการแนะแนวการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร ทำให้ขาดการวางแผนแนวทางหรือวิธีการในการดำเนินการ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

9. ปัญหาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการแนะแนวการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า ปัญหาครูลาออกบ่อย ทำให้ครูผู้สอนที่รับเข้ามาใหม่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการสอนผู้พิการทางสายตา จึงไม่สามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษา ขณะที่เกณฑ์การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน โดย สำนักงานเขตพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับ โรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะด้าน รวมถึงผู้เข้ามาประเมิน ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับคนตาบอด

10. ปัญหาการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

จากการศึกษาปัญหาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน สามารถสรุปผลได้ว่า สังคมยังมีความเชื่อว่าคนพิการคือบุคคลที่ไร้ความสามารถ หรือมีความสามารถที่ด้อยกว่าคนทั่วไป ปัญหาหลักอยู่ที่ทัศนคติของคนในสังคม ขณะที่ชุมชนให้ความสนใจในด้านของการกุศล การทำบุญมากกว่าการให้ความสนใจด้านเนื้อหาสาระหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคนพิการ

11. ปัญหาการพัฒนาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

จากการศึกษาปัญหาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น สามารถสรุปผลได้ว่า ขาดการบริหารจัดการองค์ความรู้ร่วมกัน ทำให้การเผยแพร่ความรู้จาก สถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่งไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาทางด้านวิชาการเป็นเรื่องของ ภายใน ไม่สามารถสร้างให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องได้

12. ปัญหาการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สามารถสรุปผลได้ว่า การสร้างความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวของนักเรียนหรือชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ นอกสถานศึกษายังทำได้น้อยมาก

**แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล หัวหน้าฝ่าย
ประถมศึกษา หัวหน้าฝ่ายมัธยมศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาใน
พระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ทั้งสิ้น จำนวน 18 คน สามารถนำมาวิเคราะห์สรุปแนวทาง
การพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 3 ได้ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า
ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดอบรมและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอด
อื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบันและถูกต้องสอดคล้องต่อ
สภาพสังคมและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเพิ่มทักษะของครูและการปรับปรุงระบบ
สวัสดิการครูให้เหมาะสม

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า
ควรมีกระบวนการการแบ่งกลุ่มตามระดับความพิการที่ชัดเจน เพื่อง่ายต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาตาม
ความถนัดหรือตามระดับของพัฒนาการ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และจัด
บรรยากาศการเรียนการสอนให้หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้
เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

3. แนวทางการพัฒนาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้ มีผู้ให้แนวทางการพัฒนา
ว่า ควรจัดให้มีรูปแบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะความพิการ
ดังตัวอย่าง กลุ่มของเด็กที่พิการซ้อน ควรเพิ่มเติมรายละเอียด เช่น จัดให้มีการวัดผลตามกลุ่ม
ความพิการ การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนแสดงความสามารถของเขา เป็นต้น

4. แนวทางการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้มีการนำเอาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาปรับใช้ อย่างจริงจัง กระตุ้นให้มีการนำผลงานวิจัยที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

5. แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรัฐบาลต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอนให้เพียงพอ รวมถึงส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนตลอดจนประสานความร่วมมือกับสถาบันด้านเทคโนโลยีในการร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับคนตาบอด

6. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยประสานความร่วมมือไปยังแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะจากภาครัฐ

7. แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการนิเทศการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรมีการจัดอบรมศึกษาดูงานด้านการนิเทศการสอนสำหรับ โรงเรียนสอนคนตาบอด อาจมีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนทั่วไปแล้วนำมาปรับใช้กับโรงเรียนสอนคนตาบอด รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาค้นพิจารณาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ

8. แนวทางการพัฒนาการแนะแนวการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการแนะแนวการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรเน้นไปที่ การให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องของการดูแลบุตรหลานที่เป็นคนตาบอด การสร้างมาตรฐานที่เข้มแข็งจริงจังในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองในการให้ความรักและเห็นความสำคัญบุตรหลานที่พิการ และควรมีการจัดตั้งสมาคมหรือสมาคม โรงเรียนสอนคนตาบอดเพื่อ ก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

9. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการแนะแนวการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรจัดให้มีการอบรมศึกษาดูงานให้ความรู้เรื่องการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายใน ตลอดจนสร้างระบบสวัสดิการที่ดี เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการทำงานของครู ควรคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์และควรปรับขั้นตอนให้เกิดความกระชับและยืดหยุ่น เพื่อให้

การทำงานด้านประกันคุณภาพมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคงต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อวางมาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้ในการประเมิน

10. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

จากการศึกษาปัญหาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ โดยโรงเรียนจะเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ เช่น สิทธิคนพิการตามกฎหมาย การดูแลบุตรหลานที่พิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาของคนพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตลอดจนจัดให้มีการแสดงความสามารถของเด็กนักเรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับความพิการ

11. แนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

จากการศึกษาปัญหาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยจัดให้มีองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมมือกันศึกษาค้นหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะประโยชน์ต่อโรงเรียน

12. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีผู้ให้แนวทางการพัฒนาว่า ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยการจัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่ในการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อจัดทำแผนความร่วมมือและสร้างการขับเคลื่อน หรือจัดหาสื่อและนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้กับแต่ละกลุ่ม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยพบปัญหาของการบริหารงานวิชาการที่ได้กล่าวมาทั้ง 12 ปัญหา และจากการที่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน มีการนำเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน สามารถอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรสถานศึกษาโดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอด ครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเด็กนักเรียนตาบอดมีน้อย ขาดประสบการณ์ในการสอนและการนิเทศการสอน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Special education) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with special needs) ซึ่งครูส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจว่าเด็กพิเศษหรือเด็กพิการประเภทต่าง ๆ จะมีลักษณะของการจัดหลักสูตรที่จะต้องคำนึงถึงความต้องการเฉพาะด้าน ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่แตกต่างกันตามบริบทของเด็ก ทำให้ไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็กตาบอดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ โทวณะบุตร (2552) ที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักและทฤษฎีบริหารการศึกษาสรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545) ที่ศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสรุปว่า การพัฒนาหลักสูตร จะต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ และหลักสูตรจะต้องมีการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคได้

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ปัญหาที่พบ คือ ลักษณะของกิจกรรมและรูปแบบการจัดกิจกรรมยังไม่ครอบคลุมและยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านของนักเรียนเท่าที่ควร ขาดสื่ออุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และขาดการเรียนรู้นอกสถานที่ รวมถึงเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ บรรยากาศการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นที่ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องของ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความบกพร่อง เช่น การขาดการวิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน หลักสูตร และตัวผู้เรียน ทำให้เกิดการเลือกใช้สื่อที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

อีกทั้งยังขาดการวัดผลประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ทำให้ไม่เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสรุปว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น มีการส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกฝนทักษะ ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสม รวมไปถึงการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน ทั้งสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน และมีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาจจะเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาของนงลักษณ์ เรือนทอง (2550) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สรุปว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้นั้น มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ผู้บริหารและครู จะต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียน

ปัญหาที่พบ คือ มาตรฐานหรือตัวชี้วัดของกระทรวงหลายข้อไม่สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการกำหนดตัวชี้วัด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจทางด้านการจัดทำตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงปัจจัยในการเรียนรู้ และปัจจัยข้อแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนแบบปกติกับการเรียนการสอนกับเด็กนักเรียนตาบอดอย่างเป็นระบบ ขาดการศึกษาจากสภาพจริงของการสอนเด็กตาบอด ทำให้การวัดผลเกิดความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้ไม่สามารถวัดความรู้ที่แท้จริงของเด็กนักเรียนตาบอดได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2549) ที่ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนเป็นเรื่องของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ให้เป็นไปตามจุดหมาย และหลักการของหลักสูตรที่ได้มีการกำหนดไว้ และจะต้องสะท้อนถึงคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียนอีกด้วย และสอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสรุปว่า การพัฒนาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการวางแผน และการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการจัดทำเอกสารการวัดผลอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และจะต้องให้ครูมีการประเมินผลตามความเป็นจริง ถูกต้อง เพื่อทำให้เกิดการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนนำไปสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4. ด้านการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ ครูยังมีความรู้ด้านการทำวิจัยไม่เพียงพอ การนำงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนยังมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขาดแนวทางที่ชัดเจนในการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว ทำให้ครูผู้สอนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น ขาดการสร้างควมตระหนักถึงความสำคัญหรือการสนับสนุนในการทำวิจัย รวมไปถึงนโยบายของโรงเรียนอาจจะไม่ได้กำหนดให้ครูผู้สอนจะต้องจัดทำวิจัยในชั้นเรียน จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของภานุรัตน์ นันทา และธนินฐา รัศมีเจริญ (2555) ที่ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สรุปว่า ปัจจุบันครูผู้สอนยังขาดความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่ ดังนั้น สถานศึกษาควรจะมีการให้ทุน และมีการส่งเสริมความรู้ด้านการวิจัยให้กับครูผู้สอนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พบว่า ตามภาระการบริหารงานวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นหลักหนึ่งที่ครูผู้สอนในสายงานวิชาการจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจ และจะต้องมีการจัดทำวิจัยเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนตาบอด และสื่อยังมีการผลิตออกมาไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อที่ดีมีคุณภาพ และยังขาดกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กตาบอดที่จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามเนื้อหาสาระและความต้องการพิเศษควบคู่กันไป สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูผู้สอนจะต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่จะนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการอย่างถูกต้อง เป็นระบบ และครูผู้สอนจะต้องมีการผลิตสื่อ และเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนจะสอน อีกทั้งจะต้องมีการประสานความร่วมมือในการผลิต การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาพัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการ สรุปว่า การที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการนำสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ปัญหาที่พบ คือ นักเรียนขาดโอกาสในการใช้หรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนยังขาดการประสานงาน ขาดการสร้าง ความเข้าใจ ให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ต่าง ๆ ในสังคม ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ตลอดจนครูผู้สอน ขาดการศึกษาจุดเด่นของสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน ขาดการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ได้มีการนำเสนอถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ การจัดสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ให้แก่ ครู สถานศึกษา บุคคล ครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ เพื่อรับทราบ และประสานความร่วมมือ จากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ต่อเนื่อง

7. ด้านการพัฒนาการนิเทศการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ ผู้มีความรู้ด้านการนิเทศด้านการศึกษาพิเศษมีน้อย และขาดการนิเทศทั้ง ภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่มีหน่วยงาน โดยตรงที่ทำหน้าที่ด้าน การนิเทศ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศด้านการศึกษาพิเศษ ตลอดจน โรงเรียนยังขาดแนว ทางการสร้างองค์ความรู้ด้านการนิเทศ เช่น เชิญศึกษานิเทศก์มาให้ความรู้ และนำความรู้ที่ได้มา ปรับใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ได้สรุปถึงแนว ทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษา คือ การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ และจะต้องมีการนิเทศ กระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยพิจารณามุมมองในหลายด้าน เพื่อทำให้เกิดความหลากหลาย และถูกต้องมากที่สุด โดยการนิเทศจะต้องมีความสอดคล้องกันทั้งการนิเทศภายในสถานศึกษา และ จากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของทักษิณ อารยะจารุ (2548) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี สรุปว่า การพัฒนาการนิเทศการศึกษา จะต้องส่งครูผู้สอน ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศการสอน เข้าฝึกอบรมและเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อทำให้ เกิดความรู้ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้น

8. ด้านการพัฒนาการแนะแนวการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ การออกเยี่ยมเพื่อให้ความช่วยเหลือทำได้ยาก การแนะแนวการศึกษาขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง และคนในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนยังขาดงบประมาณในการออกพื้นที่ ขาดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคนในชุมชน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการแนะแนวการศึกษา คือ การกำหนดให้สถานศึกษามีการจัดทำจัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับแนวโน้มในอนาคต และเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการการเรียนการสอนให้ควบคู่กัน โดยครูจะต้องมีการให้ความสำคัญกับผู้เรียนในด้านการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตให้ได้

9. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ ครูลาออกบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งเกณฑ์การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาภายในโดยสำนักงานเขตพื้นที่บางประการยังไม่สอดคล้องกับโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระบบการจัดสวัสดิการของโรงเรียนยังไม่สามารถดึงดูดให้ครูเกิดความพึงพอใจ มีความต้องการจะทำงานเพื่อการศึกษาของเด็กตาบอด นอกจากนี้ ยังขาดการประจักษ์ร่วมกันทั้งระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอดด้วยกันและระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอดกับภาครัฐ เพื่อหาเกณฑ์การประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของคาร์ตัน พิมพ์อูบล (2549) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด สรุปว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะสามารถทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความตื่นตัว และมีการปฏิบัติงานตามแบบแผนลักษณะที่จะมีการจัดประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลดีทำให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารงานด้านวิชาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของนงลักษณ์ เรือนทอง (2550) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ยังได้เพิ่มเติมว่า การประกันคุณภาพภายในการศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้ จะต้องมีการดำเนินการตรวจสอบอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และมีการกำหนดมาจากการวัดผลตามการจัดการเรียนการสอนจริง เช่น มาจากวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ความคาดหวังต่อผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

10. ด้านการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ปัญหาที่พบ คือ ทักษะของคนในสังคมยังมีความเชื่อว่าคนพิการคือบุคคลที่ไร้ความสามารถ หรือมีความสามารถที่ด้อยกว่าคนทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขาดแนวทางใน

การประชาสัมพันธ์หรือการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนเกี่ยวกับคนพิการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลที่ได้กำหนดการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คือ สถานศึกษาจะต้องมีการสำรวจความต้องการต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อเป็นรากฐานในการวางแผน การสนับสนุนงานวิชาการต่าง ๆ แก่ชุมชน ด้วยการจัดการให้ความรู้ การส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ การนำเสนอเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและกัน เป็นต้น

11. ด้านการพัฒนาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

ปัญหาที่พบ คือ ขาดการบริหารจัดการองค์ความรู้ร่วมกัน และการประสานความร่วมมือ ระหว่างกันไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนยังไม่ตระหนักและให้ ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการร่วมกัน สอดคล้องกับการศึกษา ของสายรุ่ง ปลั่งกลาง (2547) ที่ได้ศึกษากระบวนการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเลย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย สรุปว่า การประสาน ความร่วมมือมีอยู่หลายด้าน เช่น ความร่วมมือด้านการวางแผนงาน การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การจัดทำระบบการประเมินผลร่วมกัน ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการที่ เพิ่มขึ้นยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ อินทร์น้อย (2553) ที่ศึกษากระบวนการ บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปว่า การประสานความร่วมมือนอกจากจะมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังมีประโยชน์ ในการทำให้การบริหารสถานศึกษาในภาพรวมระหว่างกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีศักยภาพใน การแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วทั้งที่

12. ด้านการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปัญหาที่พบ คือ ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาไม่มีส่วนร่วม ในการสนับสนุนงานวิชาการกับโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังขาดกระบวนการพัฒนาใน หลายด้าน เช่น ขาดการสร้างระบบการประชาสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรในชุมชน และสถาบันอื่น ๆ ในสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ได้มีการจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ที่ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา คือ สถานศึกษาจะต้องมีการสำรวจ ความต้องการภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมไปถึงชุมชน และองค์กรอื่นรอบข้างด้วย

เพื่อขอให้เกิดการสนับสนุนการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดอบรมและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนสอนคนตาบอดอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบันและถูกต้องสอดคล้องต่อสภาพสังคมและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเพิ่มทักษะของครูและการปรับปรุงระบบสวัสดิการครูให้เหมาะสม
2. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรมีกระบวนการแบ่งกลุ่มตามระดับความพิการที่ชัดเจน เพื่อง่ายต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาตามความถนัดหรือตามระดับของพัฒนาการ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม
3. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียนรู้ ควรจัดให้มีรูปแบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะความพิการ ดังตัวอย่างกลุ่มของเด็กที่พิการซ้อน ควรเพิ่มเติมรายละเอียด เช่น จัดให้มีการวัดผลตามกลุ่มความพิการ การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนแสดงความสามารถของเขา เป็นต้น
4. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้มีการนำเอาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาปรับใช้อย่างจริงจัง กระตุ้นให้มีการนำผลงานวิจัยที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน
5. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรัฐบาลต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอนให้เพียงพอ รวมถึงส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนประสานความร่วมมือกับสถาบันด้านเทคโนโลยีในการร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับคนตาบอด
6. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยประสานความร่วมมือไปยังแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะจากภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ตลอดจนคนในชุมชน ผู้ปกครองที่มีความรู้ มีความสามารถให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ควรมีการจัดอบรม ศึกษา ศึกษาดูงานด้านการนิเทศการสอนสำหรับ โรงเรียนสอนคนตาบอด อาจมีการศึกษาดูงานจาก โรงเรียน ทั่วไปแล้วนำมาปรับใช้กับ โรงเรียนสอนคนตาบอด รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการแนะแนวการศึกษา ควรเน้นไปที่การให้ ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องของการดูแลบุตรหลานที่เป็นคนตาบอด การสร้างมาตรการที่เข้มแข็ง จริงจังในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองในการให้ความรักและเห็นความสำคัญ บุตรหลานที่พิการ และควรมีการจัดตั้งสมัชชาหรือสมาคม โรงเรียนสอนคนตาบอดเพื่อก่อให้เกิด ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

9. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรจัดให้มีการอบรมศึกษาดูงานให้ความรู้เรื่องการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาภายในตลอดจนสร้างระบบสวัสดิการที่ดี เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการทำงานของครู ควรคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์และควรปรับขั้นตอนให้เกิดความกระชับ และยืดหยุ่น เพื่อให้การทำงานด้านประกันคุณภาพมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคนตาบอดต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อวางมาตรฐานที่ ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้ในการประเมิน

10. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ โดยโรงเรียนจะเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ เช่น สิทธิคนพิการตามกฎหมาย การดูแลบุตรหลานที่พิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาของคนพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตลอดจนจัดให้มี การแสดงความสามารถของเด็กนักเรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี ตลอดจนเผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับความพิการ

11. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถาบันศึกษาอื่น ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับองค์กรการศึกษา ต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยจัดให้มีองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมมือกันศึกษาค้นหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเป็นประ โยชน์ต่อ โรงเรียน

12. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัด การศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

โดยการจัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่ในการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อจัดทำแผนความร่วมมือและสร้างการขับเคลื่อน หรือจัดหาสื่อและนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้กับแต่ละกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนากกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและแสดงผลน้ำหนักของปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่ควรจะเป็นแบบการจัดอันดับ
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้อย่างยิ่งเพื่อที่จะศึกษาเชิงเปรียบเทียบและบูรณาการผลการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้เชี่ยวชาญที่มาจากภายนอกสถานศึกษา เช่น หน่วยงานราชการ สังคมชุมชน ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อที่จะได้รับความคิดเห็น แนวทางหรือประเด็นสำคัญต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบูรณาการผลการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). *กระบวนการการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กรมสามัญศึกษากองการศึกษาพิเศษ. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2554). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กิตติพร ปัญญาภิบาล. (2549). *วิจัยเชิงปฏิบัติการแนวทางสำหรับครู*. เชียงใหม่: นันทพันธ์พรินติ้ง.
- ชญัญญาพงษ์ชัย ชนินานู ฌ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์. (2553). *ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 5(3), 31-33.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: พิมพ์ลักษณ์.
- ชุมพล เปี่ยมศรี. (2547). *ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงหทัย ฐปบุตร. (2551). *สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คาร์ตันน์ พิมพ์อุบล. (2549). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เดชนี เกียรติประภากุล. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้ความสามารถด้านการบริหารงาน และสภาพแวดล้อม
ภายในองค์กรที่มีต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ในการบริหารงาน ของครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาระบบสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. (2550). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. นครราชสีมา: โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง.
- ทักษิณ อารยะจารุ. (2548). การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทศนา เขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. คุุณบัณฑิต,
คุุณบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: แมทส์ปอยท์.
- บุญทิพย์ สุริยวงศ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับมาตรฐานระบบ
คุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ:
อักษรไทย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2543). จำเป็นต้องปฏิรูประบบการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภานุรัตน์ นันตา และธนัชฐา รัชมีเจริญ. (2555). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2552). หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มณีรัตน์ บุญเต็ม. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง. คุยฉินพนธ์ครุศาสตร์
คุยฉินบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- เขาวดี จุฑาพรรณนาชาติ. (2549). ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุจิรี ภู่อาระ. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ปู้กพอยท์.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. นนทบุรี: เอสอาร์พรีนติ้งแกลเมท
พาเทนอร์ชิฟ.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และ โยชิน แสงวงดี. (2536). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิจัย
เกี่ยวกับผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ:
ฟิงเกอร์ปรีนแอนด์มีเดีย.
- สมคิด มานะคิด. (2554). การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในทัศนะของ
ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 5(2), 53-62.
- สมพงศ์ ไควรรณ. (2553-2554). การพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กลยุทธ์เครือข่าย
การมีส่วนร่วมของโรงเรียนระโนดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา
เขต 16 ปีการศึกษา 2553-2554. สงขลา: โรงเรียนระโนดวิทยา.
- สายรุ่ง ปลั่งกลาง. (2547). กระบวนการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดเลย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. ม.ป.ท.
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นักเรียน นักศึกษาพิการ ของ
กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2557 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการใน
ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: สกสศ.

- โสภิต ม่วงทอง. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), ก.
- Burton, C. (2003). BECK WA. Descriptive study of community service program in
Alabama Public Junior College. *Dissertation Abstract International*, 34(8), 96.
- Chrispeels, J., & Ann, L. (2001). *Improving schools and educational systems:
International perspectives*. n.p.
- Hwang, W. W. (2007). A study of the effects of community political ideology on
local school output measures in the state of Texas. *Dissertation Abstracts
International*, 57(7), 2768-A.
- Meyer, H. (2002). *Independent learning: a literature review and a new project,
Evaluation and Research Department*. New York: Guilford Press.
- Smith, R. H., & Macleod, G. K., (1980). *Management: Making organizations perform*.
New York: Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.1221

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

25 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เค้าโครงวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วยภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบให้นิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นายชิต สุขหนู รหัส 58920835

งานนิพนธ์ เรื่อง : การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.1222

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

28 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบ ให้นิสิตรดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่ง
ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้

นายชิต สุขหนู รหัส 58920835

งานนิพนธ์ เรื่อง: การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมี ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหา
คุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.1223

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

30 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบ ให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นายชิต สุขหนู รหัส 58920835

งานนิพนธ์ เรื่อง: การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมี ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอด
พระมหาไถ่พัทยาในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ- สกกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

เพศ.....อายุ.....ปี ศาสนา.....

ตำแหน่ง.....ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

ปัญหาที่พบในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการพัฒนาหลักสูตร

.....

1.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

.....

1.3 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

.....

1.4 อื่น ๆ

.....

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ
ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

.....

2.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา
จากประสบการณ์จริง

.....

2.3 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้
เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

.....

2.4 อื่น ๆ

.....

3. ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียน

3.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล

.....

3.2 อื่น ๆ

.....

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการทำวิจัยในชั้นเรียน

.....

4.2 อื่น ๆ

.....

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

5.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา

.....

5.3 อื่น ๆ

.....

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

.....

6.2 อื่น ๆ

.....

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

7.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา

.....

7.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

.....

7.3 อื่น ๆ

.....

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

8.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

8.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์
ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น

.....

8.3 อื่น ๆ

.....

9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐาน
การศึกษาภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา

.....

9.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐาน
การศึกษาภายในโดยสำนักงานเขตพื้นที่

.....

9.3 อื่น ๆ

.....

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

10.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้อง
กับความต้องการของชุมชน

.....

10.2 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามา
มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

.....

10.3 อื่น ๆ

.....

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

11.1 ท่านคิดว่ามีปัญหอะไรบ้างในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางาน
วิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

.....

11.2 อื่น ๆ

.....

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 ท่านคิดว่ามีปัญหาอะไรบ้างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

.....

12.2 อื่น ๆ

.....

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

แนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการพัฒนาหลักสูตร

.....

1.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน

.....

1.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

.....

1.4 อื่น ๆ

.....

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

.....

2.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง

.....

2.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่ง เรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

.....

2.4 อื่น ๆ

.....

3. ด้านการวัดผล ประเมินผลเทียบโอนการเรียน

3.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล

.....

3.2 อื่น ๆ

.....

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

.....

4.2 อื่น ๆ

.....

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

5.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา

.....

5.3 อื่น ๆ

.....

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

.....

6.2 อื่น ๆ

.....

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

7.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการนิเทศงานวิชาการระดับสถานศึกษา

.....

7.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการนิเทศงานวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

.....

7.3 อื่น ๆ

.....

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

8.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

8.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์
ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น

.....

8.3 อื่น ๆ

.....

9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐาน
การศึกษาภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา

.....

9.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาภายในโดยสำนักงานเขตพื้นที่

.....

9.3 อื่น ๆ

.....

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

10.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้
สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

.....

10.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น
เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

.....

10.3 อื่น ๆ

.....

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันศึกษาอื่น

11.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา
งานวิชาการกับองค์กรการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

.....

11.2 อื่น ๆ

.....

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางอย่างไรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ของบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

.....

12.2 อื่น ๆ

.....